

**Petri Ridolphini J. C. Nobilis Cortonensis, Patritiiqve
Romani, Ac Protonotarii Apostolici, De ordine procedendi
in Iudiciis in Romana Curia Praxis Recentior**

Ridolfini, Pietro

Coloniae Agrippinae, 1680

Caput IV. De causis à 200. Ducatis infra

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99137](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99137)

- 72 In Iudicio exhibitionis appellatio non datur, si Condemnatus ad exhibendum habet facultatem rei exhibendæ, nam tale iudicium dilationem non patitur, l. 3, §. ibidem, ff. ad exhiben. Specul. de Appell. §. in quibus, n. 12, & alii quos refert, & sequitur Contard. in l. unica, limit. 14, tit. ad exhibendum, n. 21, C. si de moment. poss. agatur, Scacc. de Appell. q. 17, limit. 6, membr. 8, quod ita tunc committitur executio, & ita n. 21, & seq. Salust. Tiber. d. lib. 2, c. 18, n. 8, ubi sæpè vidit observari in Praxi.
- 73 Sed hoc primò non procedit, quando Reus ob non exhibitionem fuit condemnatus ad interesse, Specul. in d. §. in quibus, n. 12, Contard. d. limit. 14, n. 22, & seq. Berlach. in verb. Appellatio in actis ad exhibendum, fol. 144, Scacc. de Appell. q. 17, limit. 6, membr. 8, n. 19, & seq.
- 74 Secundò non procedit, quando exhibitio trahit secum, rem ipsam Actori debere restitui, causas coherentes eidem, Specul. in d. §. in quibus, n. 12, cum aliis cumulatis per Contard. d. limit. 14, num. 23, & seq. Scacc. de Appell. q. 17, limit. 6, membr. 8, n. 20, per secundum casus.

SUMMARIUM CAP. IV.

- 1 Cause in Tribunali A. C. aut sunt summaria vigore facultatis, aut de sui natura.
- 2 In causa à scutis viginti ad ducentos ducatos de Camera, A. C. procedit summarie, terminis non servatis, sed via Monitorii.
- 3 Monitorium in causis à scutis 20. ad ducatos ducentos de Camera, & eius Formula.
- 4 Monitorium est personaliter exequendum.
- 5 Relatio executionis Monitorii, & eius Formula.
- 6 Negatio Monitorii, & eius formula.
- 7 Monitorium negatum debet verificari per Instrumenta, & Scripturas servatis servandis, si ad sunt.
- 8 Pretestatio non admitti in præiudicium, &c. & clausula line præiudicio, in futurum admisione in causis executivis tantum requiruntur, in cæteris regulariter secus.
- 9 Deficientibus scripturis, Monitorium debet verificari per confessiones Partis, & per Testes servatis servandis.
- 10 Scripturis, vel Testibus in paribus existentibus obtrinetur Compulsoria, vel Remissoria, tam in causis summaris, quam in aliis.
- 11 Scripturis, vel Testibus suspectis existentibus, potest citari ad declarandum.
- 12 Citatio ad declarandum, an veluti citatio Scripturis, vel Testibus probonis, & legalibus, & eius Formula, & Processus.
- 13 Pretestatio in termino citationis ad declarandum, & eius Formula.
- 14 Volens admitti ad causam pro suo interesse, quomodo citare, & Processum conficere possit.
- 15 Citatio ad videndum admitti ad causam, & eius Formula & Processus.
- 16 Citatio ad dicendum contra Jura, & ad videndum admitti ad causam simul unita, & earum Formula, & Processus.
- 17 Cumulatio citationis ad dicendum contra, & videndum admitti ad causam, rectè procedit, etiam

Parte adversa opponente, generalia contra, & quod pendente, &c. & quare.

- 18 In causis Commissariis volens admitti ad causam pro suo interesse, debet impetrare Commissionem super admisione, & citare ad dicendum contra illam.
- 19 Verificato Monitorio potest fieri instantia pro expeditione causæ, & n. 20.
- 20 Citatio ad videndum deferri iuramentum in supplementum, & loco Sententia reintegrari Monitorium, & eius Formula, & Processus.
- 21 Citatio ad videndum deferri iuramentum in supplementum, & ad Sententiam, & eius Formula, & Processus.
- 22 Cedula Sententia definitiva, & eius Formula.
- 23 Si Monitorium non fuit negatum, non fit aliqua mentio reintegrationis illius, nec in citatione, nec in Sententia.
- 24 Actore non verificante Monitorium, Reus absolvitur, & Decretum absolutionis potest extendi etiam in pede citationis Actoris, de Stylo Tribunalis A. C.
- 25 Alia citatio ad videndum deferri iuramentum in supplementum, & ad Sententiam, eius Formula, & Processus.
- 26 Cedula Sententia absolutoria, & eius Formula.
- 27 Causæ à ducentis ducatis infra, licet sint summarie, & in eis A. C. procedat, terminis non servatis, in reliquis parum distant ab ordinariis, & in eis regulariter datur Appellatio.
- 28 In causis à ducentis ducatis infra potest quis appellare, & commissionem appellationis via ordinaria signandam curare.
- 29 In causa appellabili, si non constet de Appellat. & ejus legitima prosecutione, quid agendum.
- 30 In Curia Capitolina à Libello, in Curia A. C. à Monitorio, in Rota à Commisione Lites inchoantur.
- 31 In curiis Vicarij, Camerarij, & Thesaurarij à Monitorio, in Curia Gubernatoris ab Articulis, & in Camera à propositione, Lites ducunt exordium.
- 32 Monitorium in Curia A. C. & similibus, Commisio in Rota, & extra in causis Commissariis, & Articulis in Curia Gubernatoris, & similibus sunt loco Libelli.
- 33 Articuli in Curia Gubernatoris, & hujusmodi sunt loco Monitorii, & petitionis.
- 34 In Tribunali A. C. iudicium inchoatur à Monitorio, tam de Stylo, quam de Jure communi, Monitorium quid sit, & unde dicatur.
- 35 Usus Monitorii est antiquus, unde habuit originem, à quo inventus, & qua ratione.
- 36 Monitorium habet vim citationis, & quos operetur effectus.
- 37 Monitorium exequutum debet reproduci, ut inducat Litis pendentiam.
- 38 Monitorium nulliter exequutum non inducit Litis pendentiam.
- 39 Defectus executionis Monitorii suppletur ex illius scientia.
- 40 Forma præscripta in executione Monitorii est servanda.
- 41 Si in Monitorio dicitur, quod illud personaliter exequatur, si Persona haberi potest, sin minus domi, executio est nulla, si Nuntius ante executionem domi factam, non fecit diligentiam de illo personaliter exequendo.

- 43 Monitorium potest negari in totum, si narrata in parte non sunt vera.
- 44 Monitorium negatum indiget non solum verificatione, sed etiam reintegracione, qua habet vim Sententia.
- 45 A Monitorio seu Præceptis penalibus non est regulariter inchoandum.
- 46 A Monitorio potest inchoari, quando in eis est clausula, si quis, &c. nam tunc per comparitionem Monitorium resolvitur in simplicem citationem.
- 47 Monitorium cum clausula, si quis, efficit processum ordinarium.
- 48 Monitorium sine clausula, si quis, est nullum.
- 49 Monitorium factum in executionem Sententia, vel Gratia de Beneficio reservato vacante, vel in remedio l. fin. non resolvitur in citationem per comparitionem Moniti, nec in eo est clausula, si quis, apponenda.
- 50 Possessio capta virtute Monitorii cum clausula, si quis, est nulla, & attentata, ex quo lū dicitur introducta.
- 51 Possessio capta vigore Monitorii cum clausula, si quis, est valida, quando possessio erat vacans, vel non aderat legitimus Contradictor.
- 52 Clausula, si quis, fuit inventa in Rom. Curia.
- 53 Monitorium de dimittendo possessionem probat possessionem Rei conventi contra Impetrantem, etiam si in eo possessio vitiosa narratur.
- 54 Clausula, Deducens omne Jus, omnemque actionem, porrigitur ad casus, in quibus Jus commune admittit cumulationem, & intelligitur secundum Jus commune.
- 55 Clausula, Deducens, &c. in casu in quo de Jure admittitur cumlatio, quid operetur.
- 56 Clausula, Deducens, &c. in libello possessorii posita non operatur in petitorio, si fuit oppositum de nimia generalitate.
- 57 Officium Judicis aliud nobile, aliud mercenarium.
- 58 Officium Judicis nobile quid sit, & quid mercenarium.
- 59 Officium Judicis, vel residet in ejus persona, vel in persona Partis: & quid sit officium Judicis in ejus persona residens.
- 60 Officium Judicis residens in ejus persona, est semper nobile, & quare.
- 61 Officium Judicis residens in ejus persona differt ab actione, & quid sit actio.
- 62 Officium Judicis nobile residens in persona Partis aliud datur loco actionis, aliud loco except.
- 63 Officium Judicis nobile residens in persona Partis, aliud datur loco competentis, aliud loco deficientis actionis.
- 64 Officium Judicis, quod datur loco deficientis actionis, aliud non habet, aliud verò habet vim actionis, in 1. non datur libellus, in 2. sic.
- 65 Exempla officii Judicis vim actionis habentis.
- 66 Reformatio Pa. li V. disponens, Procuratores, & Solicitatores non posse petere mercedem, nisi conventam, tollit actionem, sed non officium Judicis.
- 67 Officium Judicis quid sit, & quando sit ei locus.
- 68 Officium Judicis nobile datur in subsidium, quando omnis actio deficit.
- 69 Officium Judicis nobile semper intrat, ne ob carentiam actionis quis amittat Jus suum.
- 70 Officium Judicis nobile fundatur in aequitate, & cessat ea sublata.
- 71 Officium Judicis nobile in exorbitantibus à regulis Juri est strictè, & cum magna aequitate interpretandum.
- 72 Officium Judicis nobile, latè sumpto vocabulo potest dici idem cum actione.
- 73 Officium Judicis mercenarium aliud est ordinarium, & versatur circa ordinaria Judicii, & in eo non datur libellus.
- 74 Officium Judicis mercenarium aliud est litis decisionum.
- 75 Officium Judicis mercenarium commune versatur indifferenter circa quamlibet actionem, condemnando, vel absolvendo.
- 76 Officium Judicis mercenarium non commune, quod versatur circa certas actiones, aut venit ex natura, aut ultra naturam actionis.
- 77 Officium Judicis non præscribitur minori spatio, quam triginta annorum.
- 78 Officium Judicis succedens loco exceptionis perpetuo durat.
- 79 Officium Judicis oriens ex Jure in futurum semper stante, durat etiam post triginta annos.
- 80 Officium Judicis ratione subiecta materia aliquando est perpetuum, aliquando non durat, nisi triennio.
- 81 Clausula, si quis, in Monit. posita efficit processum ordinarium, secus clausula Alioquin, &c.
- 82 Clausula, Alioquin, posita in Monitorio in causis executivis non efficit processum ordinarium, & quomodo tunc extendatur, & in causis procedatur.
- 83 Monitorium non debet exequi personaliter, sicut regulariter debet esse personalis prima citatio.
- 84 In summariis habentibus processum ordinarium omnes citationes debent esse personales, licet si prima personalis præcessit, alia domi dimissa copia possint suscipi, & quid tutius sit.
- 85 Producentis Instrumenta vel Testes Parte instante tenentur declarare, an eis velit uti pro bonis.
- 86 Citatus ad declarandum potest protestari, se velle uti Instrumentis, vel Testibus pro bonis, donec sibi constet de contrario, & cuius virtutis sit hac protestatio, & cautela.
- 87 Contrarium quod Juxta, instante Parte, debeat statuere terminum ad deliberandum, an velit uti Instrumentis, vel Testibus, quibus sub conditione velle uti respondit.
- 88 Con. orda. primo, aut Pars non instat Respondenti sub conditione præfigi terminum ad deliberandum, an Instrumentis, vel Testibus velit uti pro bonis, & sufficit prima protestatio, aut Pars instat, & Juxta præfigit, & tunc secus.
- 89 Concorda. secundo, aut Instans præfigi terminum ad simpliciter declarandum assignat causas falsitatis Instrumentorum, vel Testium dando sumum, & quis tenetur pure respondere aliis secus.
- 90 Responsio, nolo uti aliqua falsitate, est bona.
- 91 Tertius potest pro suo interesse venire ad causam in qualibet instantia.
- 92 Veniens ad causam debet docere incontinenti de suo interesse, aliis non admittitur.
- 93 Sufficit docere de inesse Juxta summarie, & apparenter.
- 94 Ad probandum interesse super electione sufficit probare se electum.

- 95 Veniens ad causam pro suo interesse debet venire in statu, & terminis.
- 96 Tertius potest venire ad causam ad defendendam causam, vel actorem, vel reum, vel principaliter ad exclusionem alterius, vel utriusq; litigantis.
- 97 Veniens ad defendendam causam, vel actorem, vel reum, debet venire in statu, & terminis.
- 98 Tertius veniens principaliter ad causam, ad exclusionem alterius, vel utriusq; litigantis, potest venire in statu, & terminis, vel prout in prima, si ei magis placet.
- 99 Veniens ad causam in statu, & terminis, non declinat forum, nec mutat statum, & naturam iudicii.
- 100 Veniens ad causam in statu, & terminis, si reperit terminos servatos, non tenetur eos iterum servare.
- 101 Veniens ad causam in statu, & terminis facit omnia acta sua, pro & contra, ac si ea fecisset, & contra eum facta fuissent, ac consentire ea ratificasse.
- 102 Veniens ad causam in statu, & terminis facit omnia acta sua, sive veniat defendendo, sive iure proprio, sive per viam appellationis, sive nullitatis.
- 103 Inprophatis Tertius veniens ad causam, non defendendo, sed deducendo principaliter ius suum, licet veniat in statu, & terminis, non facit omnia acta sua.
- 104 Tertius committens causam de novo, & veniens ad eam prout in prima, non facit acta sua pro se, nec contra se, sive sciverit, sive ignoraverit litem agitari.
- 105 Tertio venienti ad causam in statu, & terminis scienti litem agitari acta nocent, secus ignorantibus.
- 106 Tertius appellans à sententia lata in contumaciam facit eam suam, ad effectum numeri, non ut ei noceat res iudicata, si adstet.
- 107 Tertius veniens ad causam, excludendo iura utriusq; litigantis, non facit omnia acta sua.
- 108 Acta facta post admissionem Tertii ad causam illi non nocent, nisi fuerit citatus in unoquoque actu.
- 109 Tertius veniens ad causam, non facit sua illa acta, qua de directo intentioni repugnant.
- 110 Tertius ad causam expresse non admissus non facit acta sua.
- 111 In admissione ad causam requiritur iudicis interlocutoria.
- 112 In Romana Curia iudex admittit ad causam, citatis partibus, & docto de interesse.
- 113 Nec comparitio, nec partis citatio, aut aliud sufficit in admissione ad causam, nisi adstet iudicis decretum.
- 114 Tertio non sufficit Decretum admissionis cum clausula, docto de interesse, nisi post ea de interesse docuerit.
- 115 Docto de interesse citata parte ad dicendum contra iura, & obtento Decreto admissionis cum clausula, si, & in quantum, alia admissio ad causam non requiritur.
- 116 Si Tertius fecit actus respicientes merita, & negotium principale, hac tacita admissio ad causam, ali quod supponens iudicis Decretum, sufficit.
- 117 An, & quando Tertius veniens ad causam possit impedire illius expeditionem, seu executionem, est materia controversa.
- 118 Tertius veniens ad causam, ut liti assistat, vel reum defendat, non potest venire, nisi in statu, & terminis.
- 119 Tertius veniens ad causam ante executionem, constituit triangularem processum, & admittitur in statu, & terminis, sed non impedit expeditionem, vel executionem, nisi quatenus id posset principalis in lite existens, si illa iura haberet.
- 120 Veniens ad causam uti actor laudatus, si ei competit restitutio in integrum, etiam si veniat post conclusum in causa, impedit expeditionem.
- 121 Veniens ad causam assistendo ei, qui est in possessione, vel quasi, si constet de eius principali interesse, impedit executionem, secus si veniat assistendo in statu, & terminis, & ex iure suo utrumque litigantem excludat.
- 122 Veniens ad causam post executionem factam non admittitur, & quare.
- 123 Veniens ad causam ad exclusionem utriusq; litigantis principaliter pro se ipso, regulariter non impedit expeditionem, nec executionem causa inter collitigantes, & quare.
- 124 Presertim si ipse non possidet, & possessio est plena, cum ei non inferatur prejudicium, nisi forte inferretur ratione durioris adversarii, quando capisset agere ante sententiam latam.
- 125 Veniens ad causam principaliter pro se ipso, quando possessio est vacans, impedit executionem, & quare.
- 126 Veniens ad causam principaliter pro se ipso, si possidet, vel asserit se possidere, impedit executionem, etiam trium conformium.
- 127 Tertius veniens ad causam ante executionem factam iure proprio, deducendo principaliter ex persona propria ius suum, quod nullam habet connexionem cum iure litigantium, impedit executionem etiam trium conformium.
- 128 Veniens ad causam principaliter pro se ipso, deducendo ius suum ex persona propria, sive veniat, prout in prima, etiam post tres conformes, sive in statu, & terminis, pariter pro se ipso iure proprio in prima, vel in secunda instantia, etiam si sententia esset lata in contumaciam, & transisset in iudicatum, impedit executionem, & quare.
- 129 Rota decit. 17. n. 3. vult. Est iste tertius par. 3. recent. non potest intelligi de executione trium conformium, & quare, & n. 126.
- 130 Quod tertius possit aliquo modo venire ad causam in statu, & terminis post tres conformes, videtur impossibile, & quare.
- 131 Facta executione, tertius non potest venire, nisi illa firma manente, nec executionem revocare, nisi prius obtinuerit in causa.
- 132 Tertius praecedens fallentia videtur eadem cum secunda, & quare.
- 133 Veniens principaliter pro se iure proprio ad causam, si plene, & incontinenti vult docere de iure suo, impedit executionem, & quando, & quomodo hoc procedat.
- 134 Tertius comparens ex iure proprio principaliter pro se in petitorio, quando duo litigant in possessorio, & ext-

- & exequutio non potest fieri sine scandalo, ac a-
ctis in Curia faciendus, probat suam intentionem
incontinenti, impedit exequutionem trium con-
formium.
- 135 Veniens ad causam principaliter pro se ex iure pro-
prio, quando condemnatio est facta in una re, im-
pedit exequutionem in alia re diversa.
- 136 Juramentum in supplementum quid sit.
- 137 Juramentum in supplementum non datur, nisi con-
currat scientia veri similis per actum corporeum
in jurante.
- 138 Juramentum in supplementum datur ei, qui est bo-
na, & honesta vite, non suspecto de perjurio.
- 139 Juramentum in supplementum non datur ei, qui
saltem semiplene suam intentionem non proba-
vit.
- 140 Testis, ut faciat semiplenam ad effectum juramenti
in supplementum, debet esse omni exceptione
major.
- 141 Juramentum denegatur, si in teste adsit minimus de-
fectus.
- 142 Testis debet reddere causam sui dicti, etiam non in-
terrogatus, ad hoc ut juramento in supplemen-
tum locus sit.
- 143 Juramentum in supplementum datur eo magis illi,
qui plus quam semiplene probavit.
- 144 In deferendo juramento in supplementum plurimum
intrat iudicis arbitrium.
- 145 Juramentum in supplementum debet peti, ad hoc ut
deferatur.
- 146 Juramentum in supplementum, petum ante con-
clusum in causa, potest deferri etiam post conclu-
sionem.
- 147 Juramentum in supplementum post conclusam in
causa, nec peti, nec ad petitis instantiam deferri
potest.
- 148 Iudex ex officio potest deferre juramentum in sup-
plementum etiam post conclusum in causa.
- 149 Juramentum in supplementum in prima instantia
omissum, potest peti in secunda, & ulteriori.
- 150 Juramentum in supplementum in causis gravibus &
magis momenti, regulariter non datur.
- 151 In causis prophanis civilibus, etiam magis momenti,
persona honesta vite, que plusquam semiplene
probavit, juramentum in supplementum defer-
tur.
- 152 Rota de stylo non deferretur juramentum in supplemen-
tum, nisi fuerit plusquam semiplene probatum, &
quare.
- 153 Juramentum in supplementum datur aliquando ex
conjectura urgentibus.
- 154 Juramentum in supplementum in his, que sunt dif-
ficili probationis, prout liquidationis fructuum,
datur ex conjecturis, ex observantia Rote.
- 155 Juramentum in supplementum datur ad proban-
dam qualitatem, quando substantia crediti est
probata.
- 156 Quantitas, sicut qualitas facilius probatur, quam
substantia.
- 157 Juramentum in supplementum in pluribus casibus
non datur.
- 158 Juramentum in supplementum non datur habenti
presumptionem iuris contra se.
- 159 Juramentum in supplementum in penalibus, & cri-
minalibus non datur.
- 160 Juramentum in supplementum datur reo in causa
criminali se defendenti.
- 161 Alii usque ad quadraginta casus, in quibus juramen-
tum in supplementum non deferretur.
- 162 A.C. in causis a ducentis Ducatis infra habet fa-
cultatem procedendi manu Regia, sed, ut praxis
declaravit, processus est fere ordinarius, & datur
appellatio ad utrumque effectum.
- 163 A.C. in causis pro, & inter ejus Notarios, & eo-
rum familias causa officit, & inter, &
contra mercatores, procedit manu Regia exequu-
tive, & ab eius Decreto non datur appellatio su-
sensiva.
- 164 In causa mercedis, si eam petens habet, unde se alere
possit aliunde, datur appellatio ad utrumque effe-
ctum, alias secus.
- 165 In Curia A.C. in causis mercedum proceditur via
monitorii, & datur appellatio etiam suspensi-
va.
- 166 Si agitur pro alimentis prateritis, que petuntur jure
actionis, requiritur monitorium, & datur appel-
latio etiam suspensiva.
- 167 Si agitur pro alimentis futuris, proceditur exequuti-
ve, & non datur appellatio suspensiva, quando a-
limentarius non habet unde vivat, alias se-
cus.
- 168 Venter non patitur dilationem.
- 169 Si alimentarius non habet, unde aliunde vi-
vat, non datur appellatio suspensiva, si ve-
limenta petantur jure actionis, si ve officio Iudicis,
& quare.
- 170 Privilegium alimentorum non consistit in actione, vel
officio Iudicis, sed in paupertate.
- 171 Alimenta futura dicuntur ea, que post litem motam,
seu contestatam, sunt decursa.
- 172 Si Iudex debitum modum excedit, datur appellatio
suspensiva, etiam si agatur de alimentis futuris, ab
excessu, vel modicitate.
- 173 Causa semel effecta appellabilis, datur appellatio, et-
iam si agatur pro alimentis futuris.
- 174 Agens via ordinaria censetur renunciare via exequu-
tiva illi competenti.
- 175 Causa non desinit esse exequutiva, quando moni-
torium per comparisonem partis est resolutum
in simplicem citationem, nisi illud reintegretur,
vel servatis terminis, pronunciatum fuerit per
Cedulam.

De causis infra ducentos
Ducatos auri de Ca-
mera, Pars secunda,
Cap. IV.

Ransecamus nunc ad causas
preparatas, & primo ad sum-
marias, cause summarie in
Tribunali A.C. aut sunt sum-
marie virtute ordinariarum
A.C. facultatum, aut de sui
natura.

2 Vigore facultatum suarum, ut supra hac
eadem par. 1. cap. 1. dictum fuit, A. C. potest
procedere summarie, sine figura iudicii, manu
Regia

Regia, & sola facti veritate inspecta absque observatione terminorum in causis a scutis viginti, ad ducentos Ducatos auri de Camera.

Ceterum praxis rerum magistra, in causis huiusmodi monitorium esse necessarium, & procedendum esse, ut infra, declaratur, videlicet

De mandato illustriſſi, & Reverendiſſi D. A. C. ſive R. P. D. N. eius in civilibus locumtenentis, & ad instantiam NN. principalis, tenore præſentium.

A Moneatur A, NN. exadverso principalis, quatenus infra triduum proximum, sub quingentorum Ducatorum auri, Rev. Camera Apostolica applicandorum: & pro illis mandati executivi, & in iuris subsidium, excommunicationis, aliis pœnis &c. debeat supradicto instanti centum octuaginta moneta, per ipsum debita causa, & occasione (*hic potest exprimi causa, ob quam pecunia, vel res debetur*) suis loco & tempore deducenda, & certificanda, soluisse, & exbutasse, seu solvi, & exbutari fecisse, damnaque expensas, & interesse, præmissorum causa, & occasione passa, & patienda, ac liquidanda, refecisse, & mandatum executivum, & sententiam, seu decretum quodcumque desuper necessarium, & opportunum decerni, & relaxari, aliaque requisita fieri, & exequi vidisse, & audivisse, deducendo, B. propterea omne jus, omnemque actionem sibi magis proficuum, & competentem, ac officium Iudicis, C. & beneficium juris implorando, non solum, ut supra, sed omni alio meliori modo &c. Et si quis &c. D. Alioquin &c. E. Certificantes &c. omni &c.

NN. Notarius. Locus † Sigilli.
4 Hoc monitorium datur uni ex Sanctissimis D. N. Papæ Curſoribus, qui illud personaliter exequitur, & facit de executione relationem in pede illius, videlicet

F Exequitum personaliter, F, per me NN. Curſorem, die NN.
Cujus quidem relate executionis virtute adnotatur in Broliardo illius reproductio, ut infra, videlicet

Pro NN. contra NN.
Coram Domino, meq. &c. NN. Sanctissimi D. N. Papæ Curſor retulisse ad instantiam NN. monuisse NN. prout in folio tenoris &c. & prout habuit in mandatis, omni &c.

Exadverso pars monita ante triduum a die exequuti monitorii elapsum, protestari potest, ut infra, videlicet

6 Pro NN. contra NN.
In officio &c. NN. & negando monitorium, dixit narrata, prout narratur, vel non fuisse, nec esse vera, & ad petita, prout petuntur, non teneri, & contra illud dixit pro nunc generalia contra verbo salvo jure &c. ideo nihil fieri, nisi servatis servandis, verificatis verificandis aliis &c, omni &c.

7 Elapsis tribus diebus currentibus parti ad comparandum in monitorio assignatis, actori incumbit onus verificandi illud, & ob id, si monitorium potest verificari per instrumenta, & Scripturas, citatur pars adversa ad dicendum contra jura, & sit junum productio, & exad-

verso opponuntur generalia contra, & si sit necessaria recognitio jurium, actor similiter debet illa recognoscendo curare, in quibus omnibus proceditur, prout dictum est supra in causis executivis, p. 1. c. 2. † Protestatio tamen, non admittitur in prejudicium obligationis Cameralis, &c. & clausula, sine prejudicio, &c. in Jurium admissio-

8 ne solummodo in causis executivis requiruntur, in aliis vero fecus, nisi in casibus, in quibus suo loco, & tempore dicitur. Ad legitimatorem vero personarum, si illa est necessaria, erit procedendum, juxta superius tradita p. 1. c. 5. quod in omnibus causis erit observandum.

9 Si vero sit necesse pro verificatione monitorii dare positiones, & cogere partem ad respondendum illis, erit procedendum in omnibus causis, prout dictum est supra, p. 1. c. 10. in causis executivis.

Et si positiones fuerint negatae, vel etiam si negatae non fuerint, sed pronuntiatae pro confessatis, quia ficta confessiones in hoc Tribunali tantum faciunt adminiculum, seu semiple-

10 nam, & ob id opus sit examinare testes, proceditur ad examen illorum, prout dictum est supra in causis executivis, p. 1. c. 11.
Et si testes sint examinandi in partibus, vel Scripturae sint in partibus extrahendae, & Remissoria, vel Compulloria sit necessaria, poterit utraque obtineri, ad ejusque executionem procedi, juxta superius tradita in causis executivis, p. 1. c. 12. Quae omnia poterunt observari in omnibus causis, etiam ordinariis, praeterea, quae alicujus causae naturae repugnarent, si quae essent, prout protestationes, & clausulae superius dictae, & ubi adest difficultas in quavis causa, & articulo potest informari Judex in Camera juxta praxim, de qua supra, p. 1. c. 8. n. 27. & seqq.

11 Illud addi potest, quod ubicumque Scripturae productae essent inspectae, seu testes examinati essent suspecti de falso, potest citari pars, ut infra, videlicet,

A. C. N.

12 Citetur NN. exadverso principalis ad declarandum, G, in actis, an velit uti Scripturis productis, & testibus examinatis pro bonis, veris, & legalibus, attento quod instans intendit illos redarguere, aliis videndum declarari, nullam eis fidem esse praestandam, ad p. d. Instante NN. principali, sive, &c.

N. Notarius

Decretum.
NN. petit, & obtrinit, ut supra, nisi ad p. d. cum intimatione, omni &c.

A. C. N.

Intimatur NN. exadverso principali, qualiter D. declaravit, nullam esse Scripturis, & testibus fidem praestandam, & aliis prout in actis, instante NN. principali, sive &c.

N. Notarius

Exadverso vero solet fieri hoc casu haec productio, videlicet

13 Pro NN. contra NN.
In officio &c. NN. in termino &c. dixit, & declaravit, velle uti Scripturis, & testibus pro bonis, veris, & legalibus, donec sibi constiterit de-

con

contrario, & non aliàs, &c. ideo &c. omni &c.

- 14 Ceterum si quis habens in causa interesse ad causam admitti velit, debet citare partem adversam, primò ad dicendum contra jura in forma, & productis instrumentis, & jurebus opportunis, docere de interesse, juxta praxim superius traditam par. 1. c. 2. deinde verò citare partem, ut infra, videlicet

A. C. N.

- 15 Citetur NN. ex adverso principalis, ad videndum, si instantem admitti ad causam, H, pro ejus interesse, & Decretum necessarium, & opportunum fieri, & interponi, ad p. d. instante NN. principali, si ve &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. petiit, & obtinuit, ut supra, docto de interesse, admitti in statu, & terminis, in quibus causa reperitur, nisi ad p. d. cum intimatione, omni &c.

- 16 Vel si magis liber, potest citari pars unico contextu, ad dicendum contra, & videndum admitti ad causam, ut infra, videlicet

A. C. N.

Citetur NN. ex adverso principalis, ad dicendum contra jura producta, & repetita, videndum jurare testes super illorum recognitione, quatenus opus sit, admitti, committi, & mandari restitui, dimissa copia collationata, necnon instantem admitti ad causam pro ejus interesse, & Decretum necessarium, & opportunum fieri, & interponi, ad p. d. instante NN. principali, si ve &c.

N. Notarius.

Decretum.

Relatione facta comparuit NN. & repetiit jura hodie in Broliardo producta, & petiit, & obtinuit admitti jura, ut supra, si & in quantum, necnon, docto de interesse, admitti, ut supra, ad causam in statu, & terminis, in quibus illa reperitur nisi ad p. d. cum intimatione, omni &c.

A. C. N.

Intimatur NN. ex adverso principali, qualiter D. admisi instantem ad causam, & alias prout in actis, instante NN. principali, si ve &c.

N. Notarius.

Productio verò Jurium fit in Broliardo, juxta formulam superius traditam, p. 1. c. 2. n. 10. & seqq.

- 17 Adeo autem admittitur d. cumlatio citationis ad dicendum contra, & ad videndum admitti ad causam, ut supra, ut hoc procedat, etiam si pars adversa opponat generalia contra, & quod pendente termino, ad dicendum contra, nihil innovetur, cum res celeritatem desideret, & periculum sit in mora, licet aliàs regulariter d. cumlatio non admittatur, & pendente termino, Judicis officium conquiescat.

- 18 In causis verò Commissariis habens in causa interesse, non potest ad eam, ut supra admitti, nisi pro hujusmodi admissione prius commissionem impetraverit, & juxta illius formam videndum mandari procedi, cujus citationis formulam posuimus supra p. 1. c. 13. n. 43

- 19 Verificato demum monitorio, altero ex scriptis modis, si illud fuit, ut supra, negati, citatur pars adversa, ut infra, videlicet

A. C. N.

- 20 Citetur NN. ex adverso principalis, ad videndum deferri juramentum in supplementum plenæ probationis, quatenus opus sit, absolvi instantem à Censuris ad effectum, &c. concludendum, concludique videndum in causa, & audiendum sententiam definitivam, & loco sententiae, videndum reintegrari monitorium, & quocunque mandatum exequutivum desuper necessarium, & opportunum decerni, ad p. d. instante NN. principali, si ve &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. petiit, & obtinuit, ut supra, nisi infra tres, omni &c.

Vel si quis voluerit causam expediri per cedulam, poterit citare partem, ut infra, videlicet

A. C. N.

- 21 Citetur NN. ex adverso principalis, ad videndum deferri juramentum in supplementum plenæ probationis, quatenus opus sit, videndum instantem absolvi à Censuris ad effectum &c. concludendum, concludique videndum in causa, & audiendum sententiam definitivam in forma, ad p. d. instante NN. principali, si ve &c.

Decretum.

N. Notarius.

NN. petiit, & obtinuit, ut supra, deferri juramentum &c. Qui tactis juravit &c. & sententiam prout in cedula, quam Reverendiss. D. Locumtenens legit, subscripsit, & mihi consignavit, Tenoris &c. super quibus &c. præsentibus sociis testibus &c. omni &c.

Tenor Cedule.

Christi nomine invocato, pro Tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes, per hanc nostram definitivam sententiam, quæ de Jurisperitorum consilio in his scriptis ferimus, in causa, & causis, quæ coram nobis in prima, seu alia priori versæ fuerunt, & vertuntur instantia, inter NN. Actorem ex una, & NN. Reum conventum ex altera partibus, de, & super solutione scutorum centum octuaginta monetæ, rebusque aliis &c. Dicimus, pronuntiamus, sententiamus, decernimus, & declaramus, d. NN. condemnandum fore, & esse, prout condemnamus ad solvendum NN. dicta scuta centum octuaginta monetæ, & ob id monitorium desuper emanatum reintegrandum fore, & esse, prout reintegramus, mandatumque exequutivum, & aliud necessarium, & opportunum decernendum, & relaxandum fore, & esse, prout decernimus, & relaxamus, victumque victori in expensis condemnamus, quarum taxationem nobis, vel cui de jure in posterum reservamus, & ita dicimus, &c. ac definitivè sententiamus, non solum præmissis, sed omni alio meliori modo &c. Ita pronunciamus Ego NN. Locumtenens.

- 22 Si verò monitorium non fuerit, ut supra, negatum, seu si pars fuerit contumax, nec in d. citatione ad sententiam, nec in sententia ipsa sit aliqua menso reintegratio illius, quia cum

cum negatum non sit, reintegration non eget, in reliquis verò tam citatio fieri, quam sententia fieri potest, ut supra.

- 24 Sed si monitorium non fuit ab actore verificatum, absoluitur reus ab impetitis per actorem, & sententia fieri potest sub citatione actoris, de qua supra, & Notarius potest de stylo Tribunalis A.C. ut supra dictum fuit, hac eadem par. 2. c. 1. n. 56. extendere Decretum in pede illius etiam ad rei favorem, si verò actor ad sententiam, ut supra, non citavit reum, vel etiam si citavit, potest reus ipse instare pro sententia favorabili, & citare ad libitum actorem, ut infra, videlicet

A.C.N.

- 25 Citetur NN. ex adverso principalis, ad videndum deferri juramentum in supplementum plenæ probationis, quatenus opus sit, absolvi instantem à Censuris ad effectum, &c. concludendum, concludique videndum in causa, & audiendum sententiam definitivam, ad p. d. instante NN. principali, sive &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. petit, & obtinuit, ut supra, deferri juramentum &c. Qui rati &c. juravit &c. & sententiam prout in cedula, quam Reverendiss. D. Locumtenens legit, & subscripsit, & mihi facto consignavit, Tenoris &c. super quibus &c. præscriptis locis testibus &c. omni &c.

Tenor Cedula.

- 26 Christi nomine invocato, pro Tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes, per hanc nostram definitivam sententiam, quæ de juris peritorum consilio in his scriptis ferimus, in causa, & causis, quæ coram nobis in prima, seu alia veriori veras fuerunt, & vertuntur instantia, inter NN. Actorem ex una, & NN. Reum conventum ex altera partibus, & super præsentia solutione futurorum NN. monetæ, rebusque aliis &c. Dicimus, pronuntiamus, sententiamus, decernimus, & declaramus, d. NN. reum conventum absolvendum fore, & esse, prout absolvimus, & liberamus ab impetitis per d. NN. actorem, ac propterea eidem NN. actori in præmissis perpetuum silentium imponendum fore, & esse, prout imponimus, victumque victori in expensis condemnamus, quarum taxationem nobis, vel cui de jure, impofterum reservamus, & ita dicimus &c. atque definitivè sententiamus, non solum præmissis, sed omni alio meliori modo &c.

Ita pronunciaui Ego NN. Locumtenens.

- 27 Licet autem in his causis, à ducentis Ducatis infra, summarie procedatur absque terminorum observatione, ut supra, in vim ordinatarum A.C. facultatum, nihilominus processus hujusmodi, ut ex præmissis patet, si causa ad secunda viginti ascendat, seu excedat, parum distat ab ordinatio, & ob id regulariter datur in eis appellatio ad utrumque effectum, L

- 28 Ob id qui sententiam contrariam reportavit poterit appellare prout in Cedula, & commissione appellacionis viâ ordinariâ signandam curare, juxta formulas, & praxim superius traditam, sub tit. de appell. par. 1. c. 13. num. 2. & seqq. & n. 45.

- 29 Ceterum appellatione non interposita, vel minus legitime interposita, vel minus legitime prosequuta, elapsis decem diebus datis ad appellandum, servantur quatuor termini ad docendum de appellatione, & alii pro executione Decreti, seu sententiæ, & rei judicatæ, juxta praxim superius traditam, par. 1. c. 33. nu. 69. & seqq. & tunc demum ser. ser. proceditur ad ulteriora in executione.

Observationes.

IN diversis Rom. Curie Tribunalibus, tam in causis summariis, quam in Curia Capitolina, libello, in Curia A.C. monitorio, & in Sac. Rotæ auditório, commissione lites inchoantur,

Salust. Tib. in prax. lib. 1. c. 1. num. 3.

- 30 Rursus in Curia Vicarii, Camerarii, & Thesaurarii à monitorio, in Curia Gubernatoris ab articulis, & in supremo Camera Apostolicæ Tribunali à propositione, quæ à Cletico mensario in libris Camera scribitur, ut supra, par. 1. c. 7, lit. M. n. 98, dictum fuit, lites ducunt exordium, ut nemo ignorat, & est notorium.

- 31 Sicut autem in Curia A.C. & aliis, in quibus via monitorii proceditur, monitorium est loco libelli, Salust. Tib. in prax. lib. 2. cap. 8. num. 11. Put. dec. 17. de re iud. Gregor. dec. 235. n. 15. Rota dec. 4. n. 24. par. 7. recent. Ita in Rota, & extra eam in causis Commissariis loco libelli est commissio, Salust. Tib. lib. 2. cap. 8. n. 11. Rota dec. 39. n. 25. par. 5. recent. Duran. dec. 90. n. 21. & seqq. & in Curia Gubernatoris, & similibus, in quibus inchoatur lis ab articulis, articuli sunt loco libelli Oldr. conf. 290. num. 2. vers. Sed hic, Neviz. conf. 30. n. 12.

- 32 Duran. dec. 90. num. 2. & loco monitorii, & petitionis, Rota dec. 78. n. 7. par. 7. recent.

- 33 Et non solum de jure communi, sed etiam de stylo in A.C. Tribunali judicium inchoatur à monitorio, Rota dec. 123. n. 6. par. 7. recent.

- 34 Est autem monitorium quoddam præceptum, quo aliquis monetur sub pœna ad aliquod peragendum.

Nam quoddam monitorio sit præceptum, colligitur ex cap. Ignorantia, 38. dist. Oldrad. conf. 30. Talia in fin. & quoddam monitorium dicatur à verbo moneo, quod est memorem facio, adverto, doceo, tradit Mandos. de monit. q. 1. n. 1.

- 35 Ulus monitorii est valde antiquus, & potuit habere originem à tex. jun. glos. ult. in c. ex parte, il primo, de verb. signif. Mandos. de monit. q. 7. n. 1. & seq. fuit autem jam diu inventus hujusmodi usus à Romana Curia, ut lites breviores redderentur, Mandos. de monit. q. 17. n. 4.

- 36 Monitorium æquiparatur citationi, & habet vim illius, Mandos. de monit. q. 17. num. 4. & ob id lites pendentiâ inducit, ut nihil debeat innovari, etiam ad effectum attentatorum, Rota dec. 43. n. 4. & seq. par. 1. recent. Coccin. dec. 492. n. 7. & seq. Buratt. dec. 109. n. 1.

- 38 Debet tamen produci, postquam fuit executum, ut pendentiam litis inducat, *Burrat. dec. 652. n. 1. & seqq.*
- 39 Sed hæc non procedunt, quando fuit nulliter executum; nam tunc litis pendentiam non inducit, *Burrat. d. dec. 109. n. 5. & seqq.*
- 40 Defectus tamen executionis illius ex certa ejusdem scientia suppletur, *Rot. dec. 78. n. 6. par. 7. recent.*
- 41 Formâ præscripta in illius executione est omnino servanda, aliâ executio est nulla, *Sera-phin. dec. 972. num. 5. Rota dec. 685. num. 3. par. 2. recent.*
- 42 Et ob id, quando fuit in monitorio dictum, quod personaliter præstaretur, si persona haberi posset, sin minus ad valvas domus, vel Ecclesiæ Cathedralis, executio illius domi dimissa copia est nulla, si Nuntius, ante illius executionem domi factam, non fecit diligentiam de illo personaliter exequendo, *Rot. dec. 685. num. 3. par. 6. recent. Burrat. dec. 109. n. 5.*
- 43 Quod si monitorii narrata in parte non sunt vera, potest illud in totum negari, *Caval. dec. 401. n. 1.*
- 44 Negatum autem indiget non solum verificatione, sed etiam reintegratione, *Salust. Tib. in prax. lib. 1. cap. 5. num. 5. & l. 2. c. 13. n. 26. & seq. & ita indies observat praxis, reintegrationem verò habet vim sententiæ* *Sera-ph. dec. 164. n. 1.*
- 45 Neque præmissis adversatur, quod regulariter à monitorio, seu præcepto poenali non sit inchoandum, *Anchar. conf. 267. n. 2. vers. 2. dicitur. Gambar. de potest. Legat. lib. 8. n. 40.*
- 46 Quia hoc non procedit quando in monitorio adeit clausula, *Si quis senserit se gravatū, recurat &c.* prout solet apponi in monitoriis A. C. & aliorum urbis Tribunalium, in quibus via monitorii proceditur; nam tunc, per comparitionem citati monitorium resolvitur in simplicem citationem, *Ang. in l. de Pupillo, §. meminisse. n. 1. & ibi Alexand. num. 3. ff. de nov. oper. nunciat. ff. in l. Nec quicquam, num. 6. ubi d. magis communi, ff. de offic. procons. & Leg. Bald. conf. 117. in princ. ubi quod ita tenet Curia, lib. 3. Paris. conf. 116. num. 24. lib. 1. & conf. 113. in princ. ubi loquitur de monitorio A. C. lib. 4. Anchar. conf. 397. n. 3. vers. quinto, Mandos. de monit. qu. 17. n. 2. & n. 5. in fin. & n. 7. vers. verum, Mart. de claus. par. 1. claus. 17. num. 1. Maran. de ord. Iud. in 3. par. 9. par. princ. act. 1. n. 27. Gambar. de potest. Leg. lib. 8. num. 42. Sera-ph. dec. 1044. n. 2. Rota dec. 551. n. 1. par. 3. divers. lib. 3. & dec. 520. num. 10. par. 2. & dec. 30. num. 3. par. 4. & dec. 295. num. 18. par. 7. rec. Gregor. dec. 105. n. 7. Coccin. dec. 492. n. 7. & seq. Duran. dec. 146. n. 6.*
- 47 Et processus efficitur ordinarius, *Salust. Tiber. in prax. lib. 3. cap. 7. n. 3. Rota dec. 551. n. 1. & n. 5. & seq. par. 3. divers. lib. 3.*
- 48 Aliâ sine dicta clausula, si quis, monitorium est nullum *ff. in l. Nec quicquam, nu. 6. ff. de offic. proc. & Leg. Salust. Tiber. lib. 2. cap. 6. num. 4. Rota dec. 30. nu. 3. par. 4. recent. Gregor. dec. 105. n. 8.*
- 49 Sed hoc non procedit in mero exequutore, quando monitorium fuit actum in executione nem sententiæ, vel gratiæ purè de beneficio reservato vacante, obiente, vel in remedio l. fin. nam tunc per comparitionem moniti non resolvitur in citationem, *Anchar. d. conf. 297. num. 7 & seqq. & n. 10. quinimò hoc casu clausula, si quis, non est in monitorio apponenda, Salust. Tib. d. lib. 3. c. 7. n. 3. Rota dec. 551. nu. 1. par. 3. divers. lib. 3.*
- 50 Quod si clausula, si quis, fuerit nihilominus in monitorio apposita, dicitur is, ut supra, introducta, & propterea possessio capta, virtute huiusmodi monitorii, est nulla, & attentata, *Mart. de claus. par. 1. claus. 170. n. 2. Sera-ph. d. dec. 1244. n. 2. Coccin. dec. 492. n. 7.*
- 51 Sed hoc non procedit, quando possessio esset vacans, vel non adesse legitimus contradictor; nam tunc possessio capta vigore monitorii cum clausula, si quis, obiente, est valida, *Rota in Tudertina parochialis, 4. Novembris 1652. coram bon. mem. Card. Pamphilo seniore, & in Neapolitana beneficii, 5. Junii 1626. coram bon. mem. Card. Virili, Coccin. dec. 492. n. 3. Duran. dec. 382. n. 2.*
- 52 Fuit autem clausula, si quis, inventa in Romana Curia, *Angel. in l. de pupillo, §. Meminisse. n. 1. quem sequitur Alex. n. 3. ff. de nov. oper. nunc. Mandos. de monit. qu. 17. n. 5. & illius praxim ponit Barr. in d. l. de pupillo, §. Meminisse. n. 1. ff. de nov. oper. nunc. & tangit ff. in d. l. Nec quicquam, n. 5. ff. de offic. procons. & Leg.*
- 53 Ceterum non omitto, monitorium de dimittendo possessionem, licet in eo possessio huiusmodi vitiosa natiatur, probare possit, nem rei conventi contra eum, qui huiusmodi monitorium intravit, *Rot. dec. 802. num. 2. par. 1. divers. Burrat. dec. 252. n. 1. & dec. 638. n. 7. Gregor. dec. 458. n. 3. & seqq. in quibus dicitur, hoc procedere etiam ad effectum obtinendi mandatum de manutenendo.*
- B Clausula, *deducens omne fm, omnemq, actionem* ad illos casus potest, in quibus cumulatio plurimum iurium, vel actionum de iure communi admittitur, & sic in te ligi debet secundum jus commune, *Papien. in prax. in form. libell. act. real. §. Deducendo, nu. 7. Mart. de claus. par. 1. claus. 256. n. 2.*
- 54 Et in hoc casu operatur, ut libello non attentato, possit fieri sententia super omnibus in discursu causæ probatis, *Mart. de claus. d. par. 1. claus. 256. n. 6. Rota dec. 256. num. 1. & seq. par. 1. divers. Duran. dec. 90. n. 1.*
- 55 In libello tamen possessorii posita non operatur in petitorio, si fuisse oppositum denimia generalitate, *Mart. de claus. d. par. 1. claus. 256. n. 7.*
- C Officium Iudicis est multiplex; nam aliud est nobile, aliud mercenarium, *Felyn. in c. 2. nu. 7. de offic. Iud. Papien. in prax. in form. libell. act. real. §. Quatenus, n. 2.*
- 57 Nobile officium Iudicis est illud, quod per se ita; Mercenarium verò est illud, quod actioni, vel expeditioni deservit, & famulatur, *Bart. in l. si deposita, n. 2. & seq. C. de pos. Felyn. in cap. 2. nu. 8. de offic. Iudic. Papien. in d. form. libell. act. real. §. Quatenus, num. 2. Card. Tusc. lit. O. conclus. 107. n. 4.*

- Residet autem officium Judicis, vel in persona Judicis, vel in persona partis; officium Judicis residens in persona Judicis, est jus faciendi ea, quæ Judici ex ipsius officio incumbant, *Bart. in l. prima, n. 10. ff. de jurisd. omn. iud. Afm. in prax. §. 13. c. 10. n. 4. Bart. in l. si deposita, n. 2. vers. vel clarus, C. de pos. Card. Tusc. d. l. r. O. conclus. 107. num. 1.*
- ubi quod hoc officium est semper nobile, cum nec actioni, nec exceptioni deserviat, sed differt ab actione, in hoc, quia actio prout est jus persequendi in Judicio, quod sibi debetur, *insit. de act. in princ. residet in persona partis, Afm. in prax. d. §. 31. cap. 10. num. 3. & seq.*
- Officium verò Judicis nobile in persona partis residens, aliud datur loco actionis, de quo est *text. in l. prima, §. pen. de offic. prefet. urb. & in l. ea quidem, C. de accus. Bart. in d. l. si deposita, n. 4. C. de pos. Card. Tusc. d. concl. 107. n. 9.* aliud datur loco exceptionis de quo est *text. in l. plane, ff. de petit. hered. Bart. in d. l. si deposita, n. 4. C. de pos. Card. Tusc. d. conclus. 107. n. 8.*
- Iterum officium Judicis nobile, residens in persona partis, quod datur loco actionis, est duplex; nam aliud datur loco competentis actionis, de quo est *text. in l. 1. §. per hanc, il primo, ff. de rei vindicatione, Bart. in d. l. si deposita, n. 4. C. de pos. Card. Tusc. d. conclus. 107. n. 7. Guidopap. dec. 302. n. 1.*
- Aliud datur loco deficientis actionis, quod rursus est duplex; Nam aliud non habet vim, seu vicem actionis, prout quando petitur decerni bonorum possessio, ut in *l. 1. §. decernit aliu, ff. de su. cess. edit. & in l. 1. ff. de jurisd. omn. iud. Bart. in d. l. si deposita, n. 4. ubique quod in hoc datur Libellus, Card. Tusc. d. concl. 107. n. 6.*
- Aliud habet vim, seu vicem actionis, & in hoc datur Libellus, *Bart. in d. l. si deposita, n. 3. C. de pos. Card. Tusc. d. concl. 107. n. 5. Buratt. dec. 174. n. 9.* nam conceditur ad instar actionis, *Rot. dec. 327. n. 7. p. 5. recent.*
- Hujus officii Judicis exemplum in petitione restitutionis in integrum, ac in petitione salarii Advocatorum ponit *Bart. in d. l. si deposita, n. 3. C. de pos. Card. Tusc. d. concl. 107. n. 5.*
- Ei potest ponietiam in Notariis, quibus pro solutione mercedis officium Judicis competit, *Buratt. dec. 174. n. 10.* necnon etiam in procuratoribus, & solicatoribus, quibus datur officium Judicis pro eorum mercede, licet non conventa, non obstante quod *sel. rec. Paulus V. in reformatione Tribunalium urbis, quæ est ejus Const. 71. Universi agri sub tit. de Advoc. & Proc. ac solic. vers. Procuratores 13.* disposuerit eos non posse petere salarium, nisi conveniunt; nam sublata actione, remanet officium Judicis, quod non est sublata; *Rota in Romana salarii 23. Januarii 1626. coram bon. mem. Remboldo, Ferentill. ad Buratt. d. dec. 174. n. 17. & seq.*
- Est autem officium Judicis nobile hujusmodi remedium extraordinarium, cui non est locus, quando fuit intentata certa actio, & sic remedium ordinarium, *Rota decif. 427. num. 2. par. 1. recent. Duran. decif. 153. num. 4. & num. 6.*

- Et datur in subsidium, quando omnis actio deficit *Anchar in cap. Apostolicam, num. 2. de Simon. Signorol. conf. 135. num. 9. Guidopap. dec. 362. n. 2. Adden. Rota dec. 329. n. 2. par. 1. & dec. 766. n. 4. par. 3. & decif. 327. num. 4. & seq. par. 5. recent. Duran. dec. 153. num. 6. Ferentill. ad Buratt. d. dec. 174. n. 16.*
- Et semper intrat, ne quis amittat jus suum ob carentiam actionis, *Rota d. dec. 627. n. 4. par. 5. & dec. 332. n. 3. par. 6. recent.*
- Nam fundatur in æquitate, *Anchar in d. cap. Ad Apostolicam, n. 2. de Simon. Signorol. d. conf. 135. numer. 9. Guidopap. d. decif. 362. num. 2. Rota d. decif. 327. num. 10. idem cessante æquitate, & sic sublato ejus fundamento, cessat, Duran. d. decif. 153. num. 26. Buratt. d. dec. 174. n. 10.*
- In exorbitantibus tamen à regulis Juris strictè, & cum magna æquitate est interpretandum, *Rot. decif. 372. n. 2. p. 1. recent.*
- Licet autem differat ab actione, latè tamen sumpto vocabulo, potest dici idem cum actione, *Felyu. in d. c. 2. n. 4. de offic. iud. Rot. d. dec. 327. n. 8. p. 5. recent.*
- Officium verò Judicis mercenarium est in quadruplici differentia; nam aliud est ordinatorium, quod versatur circa ordinatoria Judicii, prout circa dilationes, & similia, & de hoc loquitur *text. in Auth. generaliter, C. de Episc. & Cleric. & circa interrogaciones, rot. tit. ff. de interrog. act. & in hoc non requiritur libellus, Bart. in d. l. si deposita, n. 4. post med. C. de pos. Card. Tusc. d. concl. 107. n. 10.*
- Aliud est decisorium litis, de quo est *textus in d. l. si deposita, & ibi Bart. d. num. 4. C. de pos. Card. Tusc. d. concl. 107. n. 11.*
- Aliud est commune, quod habet se indifferenter circa quamlibet actionem, cognoscendo de causa, & ubi reperit partem condemnandam, condemnat, absolvendam verò absolvit, ut, in *l. Qui accusare, C. de eden. Bart. in d. l. si deposita, num. 4. post med. C. de pos. Bart. Tusc. d. conclus. 107. n. 12.*
- Aliud denique est non commune, sed confistens circa certas actiones, & istud quandoque venit ex natura actionis, quandoque ultra naturam actionis, ut in arbitrariis, quæ sunt stricti juris, *Bart. in d. l. si deposita, num. 4. C. de pos. Card. Tusc. d. concl. 107. n. 13.*
- Præscribitur autem officium Judicis non minori spatio, quam triginta annorum, *l. sicut, ubi glos. in verbo persecutione, C. de prescript. 30. vel 40. annorum, cum aliis cumulatis per Afm. in prax. §. 31. cap. 2. limit. 18. num. 2. Bald. de prescript. in 4. par. quarta par. princ. quest. 30. n. 1.*
- Sed hoc primò non procedit in officio Judicis succedente loco exceptionis, quia tunc perpetuò durat, *Bald. de prescript. dicta quest. 30. n. 2.*
- Secundò non procedit in officio Judicis, quod oritur ex jure in futurum semper stante, quia cum illud semper nascatur, durat etià post triginta annos, etiam dato quod loco actionis

Qq 2 succedat

- succedat, *Glos. mag. in l. 2. C. de serv. & aqua*, cum aliis cumulatim per *Bald. 4. par. quest. 30. nu. 2. & seqq.*
- 30 Tertiū non procedit ratione subiectæ materie, à qua regulatur, & ob id aliquando est perpetuum, ut in casu d. secundæ limitationis, aliquando non durat, nisi triennio, prout quando competit pro fructibus, latè *Bald. in d. par. 4. q. 30 n. 5. vers. 3. limita.*
- D De clausula, si quis, satis dictum est supra, sub lit. A.
- E Clausula *Alioquin, &c.* differt à clausula, si quis; nam clausula si quis, in monitorio appositā reddit processum ordinarium, ex præallegatis, sub lit. A. Clausula verò *Alioquin*, non efficit processum ordinarium, *Salust. Tiber. in prax. lib. 3. c. 7. n. 3.*
- 32 Sed hoc procedit, quando clausula, *Alioquin*, apponitur in monitorio, quod obtineri solet in causis executivis, prout super executione *Brevis*, in quibus terminis loquitur etiam *Salust. Tiber. tunc enim extenditur, alioquin compareat, ad videndum declarari, se incidisse in penus, &c.* & in hoc casu non est necessaria reintegratio monitorii, sed servatis quatuor terminis ad docendum se paruisse, de quibus inferius suo loco dicitur, proceditur ad declaratoriam, *Salust. Tiber. lib. 3. c. 1. n. 6. c. 7. n. 3. & n. 7. Acbill. de 5. de sent. excom. Rot. dec. 224. n. 3. lib. 2. p. 3. divers. cum aliis cumulatim per Duran. dec. 63. n. 37.*
- F Monitorium debet exequi personaliter, non solum quia hoc de stylo Tribunalis A. C. *Salust. Tiber. in prax. lib. 2. c. 3. n. 1. & n. 24.* sed etiam quia de jure prima citatio regulariter debet esse personalis, ex allegatis supra par. 1. c. 3. lit. B. vers. sed si prima citatio, n. 25.
- 34 Quinimò in causis etiam summariis habentibus processum ordinarium, omnes citationes de stylo Tribunalis debent esse personales, licet si prima personalis præcessit, aliæ, domi dimissa copia exequatur, sustineri possint, ex præallegatis, *Salust. Tiber. d. lib. 2. c. 12. num. 24.* ubi tamen subdit, tutius esse, quod citationes magis essentielles, prout ad sententiam, & similes personaliter exequantur.
- G Producentis instrumenta, vel testes tenetur instante parte declarare, an eis pro bonis, & legalibus uti velit, *Bart. in l. Divus, la seconda, n. 1. & seqq. ad leg. Cornel. de falsi. Novis. conf. 5. num. 20. Clar. in §. Falsum, n. 20. & n. 24.*
- 36 Potest tamen citatus ad declarandum, ut supra, protestari, velle uti instrumentis, seu testibus pro bonis, donec sibi constet de contrario, *Bald. in l. si adversarius, num. 9. in fin. cap. de fid. instrum. Cyn. in l. si falsitas, C. ad leg. Corn. de falsi. qui notant hanc cautelam prudentium advocatorum uti optimam, quia per hujusmodi protestationem utens falsis testibus, vel instrumentis, non tamen à se fabricatis, evitat poenam falsi, si testes, vel instrumenta falsitatis vitio subiacere postea competum fuerit, *Fulgos. conf. 77. Publicato, n. 1. & seqq.**
- 37 Sed contrarium quod instante parte debeat Judex producenti, vel utenti statuere terminum ad deliberandum, an velit uti instrumentis, vel
- testibus, quibus aliis sub conditione, quatenus falsitatis vitio non subiacent, velle uti respondit, tradit *Bart. in d. l. Divus, la seconda, n. 2. C. ad leg. Cornel. de falsi. Clar. qui de commun. testatur in §. Falsum, n. 25. vers. Utens.*
- 38 Concorda primò has opiniones; nam aut quando quis protestatur, velle uti instrumentis vel testibus pro bonis, & legalibus sub dicta conditione, pars non instat, illi præfigi à Judice terminum ad deliberandum, & tunc procedit opinio *Bald.* & *Cyn.* aut pars instat, & Judex præfigit hujusmodi terminum, & tunc debet producentis respondere purè, & simpliciter, an instrumentis, vel testibus pro bonis uti velit, aliis illis utendo non evitaret poenam falsi, si testes, seu instrumenta falsitatis vitio subiacere constiterit, & in his terminis procedit opinio *Bart.* & sequacium, prout has opiniones concordat *Fulgos. d. conf. 177. vers. sed videtur duci posse, & per tot.*
- 39 Concorda secundò has opiniones; nam aut quando quis protestatur, velle uti testibus, vel instrumentis pro bonis, donec sibi constet de contrario, pars adversa non assignat causas falsitatis, aut causa assignat, dando sumum falsitatis, Primo casu responsio, & protesta io conditionalis, de qua supra, subsistit. Secundò: erò casu quis tenetur declarare purè, & simpliciter, an illis uti velit. nec ne pro bonis legalibus, aliis si quis post rationes assignatas, & datum sumum, ac terminum præfix. im purè, & simpliciter non declarat, & illis utitur, non evitabit poenam falsi; nam conditionalis responsio in hoc casu non relevat, ut post *Gandin. de malefic. sub tit. de falsi. tradit Felyn. in cap. presentium, n. 11. & signanter vers. & adde quod notat, de test. & ita observat praxis.*
- Et prædicta comprobatur *Decisio Rota in Lumen. Sarzanon. jurispatr. 16. Novemb. 1622. coram Sanctiss. D. N. Innoc. X.* juxta quam telegraphi Signatura justitiae, 26. Martii 1643. in causa Albani. simulationis contractus proponente R. P. D. à Valle.
- 40 Scribit tamen *Corn. conf. 233. n. 4. lib. 2.* quem refert, & sequitur *Apostilla ad Castr. conf. 203. Quantum, in fin. sub lit. C. in verb. Utens, lib. 2.* quod si quis respondeat, nolle uti aliqua falsitate esset bona responsio.
- H Tertius habens interesse potest venire ad causam non solum in prima, sed etiam in ulteriores instantia, *Oldrad. conf. 255. n. 4. & seq. Landerch. conf. 21. n. 4. Mandos. de commiss. formul. 9. in verb. in prima vertitur instantia, Rota dec. 312. n. 10. par. 7. recent. & est ad illam omnino admittendus. Rot. dec. 618. n. 3. par. 2. recent.*
- 42 Et tenetur veniens ad causam docere de suo interesse, aliis non admittitur, *Cap. veniens, l. secundo, §. cum igitur, de test. Bald. conf. 427. in princ. lib. 4. Mandos. de commiss. d. form. 9. in verb. ad causam, & in verb. pro suo int. resse, Bisignet. dec. 1. de rescript. Rot. dec. 11. de lūd. in antiq. & dec. 33. n. 1. & seq. par. 1. recent. & quidem debet de illo docere incontinenti, d. cap. veniens, §. cum igitur, de test. Mandos. de commiss. d. form. 9. in verb. pro suo interesse, vers. quaritur autem.*

- 93 Sufficit tamen, quod quis doceat de suo interesse summarie, & apparet, *Felyn. in cap. 102. Cum super. n. 16. de re iud. Mandos. in d. formul. 6. in verb. ad causam. in fin. Ludovic. dec. Perus. 26. n. 1. & n. 10. Bisignet. d. dec. 1. de rescript. Rota d. dec. 11. de iudic. in antiq. Put. dec. 106. n. 3. l. 3. Coccin. dec. 47. n. 19. Seraph. dec. 906. n. 2.*
- 94 Et ideo fat est ad probandum interesse, v. gr. aliquem docere se electum, licet non probet se canonicè electum, *Innoc. in cap. Veniens, il secon- do, n. 2. vers. debet autem, & ibi Felyn. nu. 13. vers. quinta conclusio, ubi quod Innocentium in hoc om- nines sequuntur, de Test. idem Felyn. in d. cap. cum super. nu. 16. de re iud. Mandos. de Commiss. d. form. 9. in verbo ad causam.*
- 95 Veniens autem ad causam pro suo interesse, debet venire in statu, & terminis, *cap. 2. ut lit. pend. in 6. Oldr. ad. conf. 2. §. 5. Contra n. 4. vers. prae- terea. Feder. de sen. com. 2. 42. in princ. Alex. conf. 82. In causa, num. 6. l. 1. ubi App. in verbo statu, Felyn. in cap. cum super. n. 1. §. de re iud.*
- 96 Sed potest quis venire ad causam dupliciter scilicet Primò ad defendendum causam ceptam, vel Actorem, vel Reum. Secundò principaliter pro suo interesse, ad exclusionem alterius, vel utriusque Litigantis, *Mandos. de Commiss. d. form. 9. in princ. vers. duobus autem modis.*
- 97 Primo casu procedit conclusio, quod Veniens ad causam debet venire in statu, & terminis, in quibus causa repetitur, *Covar. pract. quest. 1. 3. nu. 1. vers. nos verò, Ludovic. Perus. 26. num. 2. §. 5. Seraph. dec. 1. 44. 2. n. 5. §. 6. Ror. dec. 3. 2. 5. n. 2. p. 3. recent. Coccin. dec. 1. 44. n. 18. Gregor. dec. 3. 3. n. 3. Buratt. dec. 8. 3. n. 2. & seq. Beltramin. ad Gregor. dec. 2. 59. n. 4.*
- 98 Secundo verò casu, Tertius potest venire ad causam, vel in statu, & terminis, vel principaliter prout in prima, & debet ad illam admitti prout sibi magis placeat, *Covar. pract. quest. 1. 3. in princ. & c. 1. 4. nu. 42. Afflit. dec. 2. 3. §. 5. n. 6. Cassad. dec. 1. n. 3. de except. Ror. dec. 1. 7. n. 3. part. 3. rec. Coccin. dec. 1. 44. n. 3. Greg. dec. 3. 3. n. 3. Beltra- min. ad Gregor. dec. 2. 59. n. 4. & seq.*
- Verumtamen Veniens ad causam in statu, & terminis dicitur litigator voluntarius, & non potest declinare forum, *Bald. conf. 427. Reveren- dissimus, in princ. lib. 4. Anchar. conf. 183. num. 1. & seq. nec potest mutare naturam, & statum iudi- cii, Anchar. d. conf. 1. 81. num. 1. Franc. dec. 467. per rot. Ror. in Majorien. Sacrificia, 16. Decembr. 1602. coram clero. me. Card. Pamphilio seniore. Gregor. de- cis. 567. n. 7. ¶ & si reperit terminos substantia- les servatos, non tenetur eos iterum servare, Chislianen. dec. 1. 94. Tertius veniens.*
- 100 Quinimo facit omnia acta sua, quae illi no- cent, ac si contra eum facta fuissent, vel ipse ea fecisset, *Ror. dec. 98. n. 5. & seq. par. 1. & dec. 3. 5. n. 2. par. 3. & dec. 4. 50. n. 1. & seq. par. 4. & dec. 3. 1. 3. n. 6. & seq. par. 6. & dec. 2. 24. n. 4. par. 7. rec. Coccin. dec. 2. 24. n. 3. Greg. dec. 2. 59. n. 1. & dec. 3. 3. n. 1. & n. 3. Beltramin. ad Gregor. d. de- cis. 2. 59. n. 3. Ferentill. ad Buratt. dec. 8. 3. n. 8. & seq. & censetur ea iustificasse, Rota dec. 4. 3. n. 5. & dec. 705. n. 1. par. 1. recent. & non solum facit acta sua contra se, sed etiam pro se, adeo ut et- iam illi prosint, Gregor. d. dec. 3. 3. n. 1.*

- Rota d. dec. 452. num. 2. par. 3. recent.*
- Quae ex praeral egatis locum habent, five Ter- tius veniat defendendo, five iure proprio, five per viam appellationis, five per viam nullitatis, *Accibil. dec. 13. de appell. Ror. dec. 98. num. 5. & seq. par. 1. recent. Beltramin. ad Greg. dec. 2. 59. nu- mer. 8.*
- 103 Sed hoc primò non procedit in prophanis, quando Tertius non venit ad alterius defensionem, sed deducendo principaliter ius suum, li- cèt veniat in statu, & terminis, *Seraph. dec. 906. num. 2.*
- 104 Secundò non procedit, quando Tertius cau- sam de novo committit, veniendo prout in pri- ma, tunc enim non facit acta sua pro se, nec con- tra se, *Rota dec. 98. n. 5. & seq. par. 1. & dec. 3. 52. n. 2. par. 3. & d. cis. 3. 50. n. 2. par. 4. recent. Beltra- min. ad Gregor. dec. 2. 59. n. 3. Ferentill. ad Buratt. d. dec. 8. 3. n. 11. nec + in hoc casu quicquam refert, an Veniens ad causam sciverit, vel ignora- verit litem agitari, quia distinctio de sciente & ignorante procedit in eo ad quem principaliter causa defensionis pertinet, nam si talis scivit causam agitari, acta illi nocent, secus si ignora- vit, Rota d. dec. 460. par. 4. recent.*
- 106 Tertio non procedit, quando Sententia est lata in contumaciam Partis, & transitum fecit in iudicatum, licet enim tunc Tertius ab ea ap- pellando faciat eam suam ad effectum numeri, secus est ad effectum, ut ei noceat res iudicata, *Seraph. d. dec. 906. n. 2.*
- 107 Quarto non procedit, quando tertius venit excludendo Jura utriusque Collitigantis, *Covar. pract. quest. 1. 3. n. 3. vers. hactenus, Ror. dec. 3. 52. n. 2. par. 3. & dec. 3. 57. nu. 6. & seq. par. 6. recent. Beltramin. ad Greg. dec. 2. 59. n. 7. Ferentill. ad Bu- ratt. dec. 8. 3. n. 11.*
- 108 Quinto non procedit in actis factis post ad- missionem ad causam, nisi admittis fuerit in u- noquoque actu specialiter citatus, l. de uno quo- que de re iud. V. ant. de Nullit. ex defect. citat. n. 19. In trigulol. dec. 1. 5. n. 97. Beltramin. ad Gregor. de- cis. 2. 59. n. 6. cum aliis cumulatius per Ferentill. ad Buratt. dec. 7. n. 5. & dec. 8. 3. n. 7.
- 109 Sexto non procedit in actis, & probationi- bus, quae de directo intentioni repugnant, pro- ut si diceretur, quod quis posset appellare, & fe- cisset suam rem iudicaram appellando, *Seraph. dec. 996. n. 2. Ror. dec. 705. n. 5. par. 1. recent. Bel- tramin. ad Gregor. dec. 2. 59. n. 6. Ferentill. ad Bu- ratt. dec. 8. 3. n. 3.*
- 110 Septimo non procedit, quando quis non fuit à Iudice explicitè admittis, nam tacita admissio non sufficeret, *Rota in Tolentana pensiois, 12. De- cembri 1567. coram bo. me. Litta impress. apud Mar- che. de Commiss. quand. Tort. ad caus. admitt. par. 2. §. unico fol. 2. 58. Beltramin. ad Gregor. dec. 2. 59. n. 5. Ferentill. ad Buratt. dec. 8. 3. n. 5.*
- 111 Nam in huiusmodi admissione requiritur Iudicis interlocutoria, *cap. veniens, il secon- do, §. cum igitur ibi interloquuti fuimus, de Test. Man- dos. de Commiss. d. formul. 6. in verb. admittat.*
- 112 Et in Romana Curia solent citari Partes in causa existentes, ad videndum admitti ad cau- sam, & docto de interesse Iudex admittit, *Man- dos.*

dos. de Commiss. d. form. 9. in verbo admittat, & ita quotidie observat Praxis.

113 Ex quibus inferitur, Primò ut non sufficiat, sola Tertii comparitio, nec sola mandati productio, aut Partis citatio, vel quid simile, absque 121
Judicis decreto. Cresc. decis. 3. de rescript. Rota in d. Tolertana Personu, coram bo. mem. Litta, n. 2. apud Marches de Comm. par. 2. fol. 268.

114 Inferitur, secundò, ut nec etiam pro admissione sufficiat petere, & obtinere à Judice decretum admissionis, cum clausula conditionali docto de interesse, nisi postea d. conditio fuerit adimpleta, docendo de interesse, aliàs decrem evanescit, Cresc. d. decis. 3. de rescript.

115 Verum enim vero d. septima fallentia, & illationes præfate Primò non habent locum, quando fuit doctum de interesse citata Parte, ad dicendum contra Jura, & Judex interposuit decretum cum solita clausula admissionis, si & in quantum, nam tunc alia admissio non est necessaria, Buratt. decis. 833, n. 1.

116 Secundò non habent locum, quando Tertius comparendo fecit aliquos actus, qui respiciunt merita causæ, & negotium principale, vel saltem obtinuit decretum Compulsoriales generales, nam hæc tacita admissio, aliquod Judicis decretum supponens sufficit, Put. dec. 91. num. 1. & nu. 3. lib. 1. in correct. & decisio Criscentii non loquitur, nec procedit in his casibus à Gregor. decis. 303, num. 4. & seqq. ubi quod Rota aliàs ita resolvit.

117 An autem, & quando Tertius possit impedire expeditionem, vel executionem causæ, est materia implicita, quia Doctores satis confusè loquuntur confundendo terminos, ut etiam advertit Ludovic. decis. Perus. 26. num. 7. vers. verum, & plures, ac diversæ decisiones in ea emanant, unde pro clariori intelligentia videtur distinguendum.

118 Nam aut Tertius venit ad causam, ut liti, vel Reo assistat, vel ut Reum defendat, & tunc non potest venire, nisi in statu, & terminis, in quibus causa reperitur, juxta tex. in e. 2. ut lit. pend. in 6. cum aliis allegatis supra vers. Primò casu procedit, & sunt distinguenda tria tempora; etenim aut quis venit ad causam ante condemnationem, aut post condemnationem, sed ante executionem, aut post executionem factam.

119 In duobus primis temporibus Tertius non citatus veniens ad causam dicitur constituere triangularem processum, & admittitur ad causam in statu, & terminis late Rota dec. 313, numer. 9. & seqq. par. 6. recent. sed non potest impedire expeditionem, vel executionem, nisi quatenus id posset Principalis, qui est in lite, si illa Jura haberet, & deduceret, Covar. pract. quæst. c. 13, numer. 1. Ludovic. dec. Perus. 26. num. 25. Put. dec. 31. lib. 3. Mantica dec. 74, num. 4. Buratt. decis. 833, num. 2. & seq. Rot. decis. 313, n. 4. par. 6. & dec. 214 n. 13. p. 7. recent.

120 Sed hoc primò non procedit, quando quis venit ad causam, uti auctor laudatus, nam tunc etiam si veniret post conclusionem in causa, si ei sic venienti, ratione minoris ætatis aut aliàs, competeret restitutio in integrum, dum ad eum spectat principalis causæ defensio, retar-

datet expeditionem. Afflict. decis. 15, num. 1. & seqq. & ibi Cas. Ursini, nu. 1. se decisionem Afflicti sæpius practicasse testatur Franc. decis. 261, nu. 7. & seq.

121 Secundò non procedit, quando quis venit ad causam assistendo ei, qui est in possessione, vel quali, & constat de principali interesse assistentis, ut fuit decisum in Offen. de la Piedra, 6. Martii, 1564. coram bo. me. de Ruben, quam decisionem in his terminis procedere, declarat Cocin. decis. 237, nu. 3. vers. non obstat, & decis. 257, num. 4. si vel d. iste Veniens ad causam assistendo in statu, & terminis ex jure suo utrumque Litigantem excluderet, tunc non posset causæ expeditionem impedire, Fachin. controv. lib. 1. c. 5. ubi alios allegat, Bisignetti. dec. 4. de Jud. Cocin. d. dec. 237, num. 3. & decis. 257, n. 1. & seq. ubi de veteri opinione testatur.

122 Tercio verò tempore, quando quis venit ad causam post executionem factam, tunc non admittitur, quia res non est integra, Magon. dec. Floren. 104 in fin. Rota decis. 313, num. 11. par. 6. recent.

123 Aut Tertius non venit ad causam assistendo, vel defendendo alterum ex Litigantibus, sed principaliter pro se ipso ad exclusionem utriusque Litigantis, & tunc Tertius potest venire, prout in prima novum judicium inchoando, & aliàs prout vult, ex allegatis supra, vers. secundo verò casu, num. 9. 8. & regulariter non impedit expeditionem causæ inter Collitigantes vertentem, nec executionem, cum causa Tertii hoc casu sit distincta, & separata à causa Litigantium l. si u. à quo fundus, & l. seq. ff. de rei vind. Covar. pract. quæst. c. 4, num. 4. Mandos. de Comm. in for. 9. in verbo in statu, & terminis, vers. quæro pendente lite, Ludov. dec. Perus. 26. numer. 26. & seq. Bisignetti. dec. 4. de Jud. Franc. dec. 261, num. 7. & seq. Rot. in Melevisana Baulivatus, 18. Maji 1617. coram bo. me. Dunoetto, ubi quod hæc est regula Juris clarissima, & à Rota pluries canonizata, Gregor. decis. 396, num. 2. Buratt. decis. 824, nu. 4. & ibi alias cumulat Ferentill. sub n. 10. Rot. dec. 357, n. 6. & seq. p. 6. recent.

124 Præsertim si ipse non possideat, & possessio sit plena, nam poterit uti Jure suo contra denuo Millos, cum ei ex immisione inferatur præjudicium, d. l. si u. à quo, ff. de rei vindic. Covar. pract. quæst. c. 16, n. 2. vers. sui tandem, Cas. de Grassi dec. 5, nu. 4. de verb. signif. Rot. dec. 539, n. 10. in fin. p. 4. recent. Cavalier. dec. 305, nu. 1. nisi forte ratione d. prioris Adversarii, quæ militat, quando copissit agere anelaram Sententiam ut post Covar. d. c. 16, num. 2. & seq. tradit Cas. de Grassi d. dec. 3, n. 4. de verb. signif.

125 Sed conclusio Primò non procedit, si possessio esset vacans, nam tunc potest Tertius impedire executionem, quia facilius poterit obtinere immisionem, si possessio sit vacans, quam si sit plena, Ludovic. d. dec. Perus. 26, n. 14. Casar. d. Grassi. d. dec. 4, n. 2. de verb. signif.

126 Secundò non procedit, quando Tertius, qui contendit impedire executionem Sententiæ, possidet, vel alleverat, rem peritam esse penes ipsum, vel se possidere, nam tunc cum Possessor sit semper audiendus, impedit Sententiæ executionem.

quod non videtur, nam aliis fieret executio contra Tertium non videtur, quod non est admittendum, Cap. cum super, de re jud. l. à Divo Pio, §. si super rebus, ff. de re jud. Covar. pract. quæst. c. 19, numer. 3, vers. tertia solet, Ludovic. decisioe Perus. 26, n. 15, Gregor. decis. 396, n. 5, Rot. decis. 17, n. 1, & seqq. par. 3, recent. in qua fuit decusum, Tertium hoc casu impedire executionem, etiam trium conformium.

127 Tertiò non procedit, quando Tertius ante executionem factam venit Jure proprio, deducendo principaliter ex persona propria jus suum, quod nullam habet connexionem cum jure Litigantium, nam tunc impedit executionem, etiam trium conformium, latè Rota dec. 17, n. 1, & seqq. par. 3, & decis. 313, num. 16, & seq. par. 6, recent.

128 Et hoc locum habet, si quis venit principaliter deducendo jus suum, prout in prima etiam post tres conformes, Rota d. dec. 17, n. 1, & seqq. si venit in statu, & terminis, pariter jure proprio, non ad defensionem alterius, sed pro se ipso in prima, vel secunda instantia, etiam si Sententia fuisset lata contra Partem in contumaciam, & transisset in rem judicatum, quia licet Veniens ad causam in statu, & terminis, ab ea appellando, faciat sententiam suam, quoad numerum, cum aliis sententiis faciendum ad effectum rei judicatur, non tamen operatur, ut dictum Veniens in statu, & terminis censetur approbare illam qualitatem transitis in judicatum, cum hoc repugnet ejus intentioni, contraria enim sunt facere rem judicatum suam, & Sententiam impugnare: nam admissio ad causam præsupponit eam adhuc durare, non autem illam esse penitus extinctam per rem judicatum, latè Seraph. decis. 906, n. 2.

129 Et in his terminis, & secundum d. decis. Seraph. quam allegat, debet intelligi Rota d. decis. 17, n. 3, vers. & iste Tertius, par. 3, recent. dum dicit quod Tertius veniens in statu, & terminis impedit executionem, non enim hoc potest intelligi de executione trium conformium.

Tum quia Jo. Andr. in c. 2, num. 1, vers. ille autem, & Gemin. num. 9, ut lit. pend. in 6, & Covar. pract. quæst. c. 13, in prin. per eam allegati, id non dicunt, sed solum quod Veniens ad causam pro suo interesse, quando non venit ad defensionem, vel assistentiam alterius, potest venire, vel in statu, & terminis, vel prout in prima, sicut idem etiam tradit Seraph. d. decis. 906, nu. 1, pariter per eamdem Rotam d. n. 3, allegatus, qui ut supra expresse loquitur tam sub nu. 1, quam sub nu. 2, de unica Sententia lata in contumaciam, quæ transierat in judicatum, non autem de tribus conformibus.

130 Tum etiam quia videtur impossibile, quod post tres conformes possit quis venire ad causam in statu, & terminis, etiam si non veniat assistendo alteri, vel defendendo Collitigantem, sed jure proprio, & principaliter ex persona sua, nam quicquid sit, quando est lata una, vel altera Sententia, etiam si transierit in judicatum juxta d. decisioem Seraphin. tamen quando fuerunt late tres conformes, cum Tertius veniendo in statu, & terminis faciat illas suas signanter

quoad numerum, Seraph. d. decisioe 906, nu. 2, causa remaneat penitus extincta ob rem judicatum, quam tres Sententia faciunt: & non entis nullæ sunt partes arg. l. ejus qui in provincia, ff. si cert. petat.

Facta verò executione, quia res non est amplius integra, non poterit Tertius audiri, nisi firma manente executione, etiam si veniat principaliter: prout in prima, ex jure, & persona propria, nec poterit executionem revocare, nisi prius obtinuerit in causa, quia hoc non reperitur Jure cautum, Rot. d. decis. 17, nu. 6, par. 3, recent.

Hæc tamen tertia fallentia videtur eadem cum secunda, nam in d. decis. 7, n. 6, par. 3, recent. constat quod Tertius assererat se possidere, in d. verò decis. Seraph. 906, n. 3, idem videtur, dum ibi interesse Clericorum censetur inseparabile ab interesse Civitatis, quæ est ratio, ob quam ibi Civitas, ut tertia, executionem retardabat.

133 Quarto non procedit, quando Tertius plene & incontinenti veller docere de jure suo, quia cum tunc cesset omnis calumnia, & suspicio fraudis, non solum recipienda est probatio, sed etiam per illud breve tempus retardanda executio, Covar. pract. quæst. c. 16, n. 2, & seq. Ludovic. decis. Perus. 24, n. 10, & seq. ubi declarat, hoc procedere, quando Tertius antea non habuisset notitiam liris, vel in casibus, in quibus Sententia lata non obesset Tertio, & num. 13, & seq. ubi tradit exempla probationis faciendæ incontinenti per Instrumenta, vel sententias in judicatum transactas.

134 Quinto non procedit, quando duo litigant in possessorio, & Tertius comparet in petitorio ad impediendam executionem trium conformium in casu, in quo executio fieri non potest sine scandalo, dummodo incontinenti, id est, ex actis, vel probationibus in Curia faciendis Tertius hanc suam intentionem probet, in quibus terminis fuit admittus Rex Portugallia ad hujusmodi probationem faciendam, ad effectum impediendi executionem trium conformium latorum inter duas Moniales de Abbatistatu Monasterii contententes, ut per Mohed. decis. 19, de rest. spoliat. Put. decis. 317, libro 2, in correct. Rota decis. 313, nu. 15, par. 6, recent. secus si nihil probetur de novo incontinenti, Verall. decis. 153, in prin. par. 3, Put. d. decis. 317, num. 5, in fin. lib. 2, in correct. Rota decis. 323, n. 15, & seq. par. 6, recent.

135 Sexto denique non procedit, quando condemnatio esset facta in una re, & executio fieret in alia, nam tunc Tertius illam impeditur, Ludovic. qui alios allegat decis. Perus. 26, num. 16, Juramentum in supplementum plenæ probationis non est propriè probatio, sed relevatio ab onere probandi, l. eum qui in prin. ff. de furejur. Alex. conf. 59, in causa nu. 5, lib. 7, Marches. de commiss. relax. fur. ad eff. agen. par. 3, §. 1, n. 23, fol. 191 secundum nov. impress.

137 Sed primò ad hoc ut delationi Juramenti in supplementum locus sit, requiritur scientia veritatis per actum corporeum in jurante, qui in hoc æquiparatur Tertio, Marian. de ord. jud. par. 6, act. 9, num. 5, Papien. in Prax. in for. respon. Rot.

con.

- conven. §. iusjurandi, n. 11, Seraph. d. priv. 33, n. 5, Ludov. dec. Lucen. 42, n. 16.
- 138 Secundò requiritur, quòd petens huiusmodi iuramentum sibi deferri, sit bonæ, & honestæ vitæ, & non suspectus de perjurio. *Maran. d. par. 2, act. 9, n. 6, Seraphin. d. priv. 33, nu. 5, Ludov. dec. Lucen. 42, n. 17.*
- 139 Tertio requiritur, ut his, cui iuramentum suppletorium est deferendum, semiplenè probaverit suam intentionem, admonendi ibi solent, & c. ff. de iurejur. *Lin bona fidei, C. de iurejur. cap. fin. de iurejur. f. ason. in d. l. admonendi, numer. 75, ff. de iurejur. Roderic. Suar. in 4 lib. 2, Foroleg. sub tit. de las luras, numer. 19, & seqq. ubi de receptiori testatur, Alex. conf. 53, numer. 3, & seq. lib. 1 Papien. in Prax. in Form. resp. Rei convent. §. iusjurandi, num. 11, & seq. V. str. in Prax. lib. 7, cap. 1, nu. 10, ubi de communi, Laurent. decif. Avenion. 109, n. 3, Ludovic. decif. Lucen. 42, nu. 12, & seqq. & nu. 27 & seq. Seraph. de priv. iuram. priv. 33, n. 4, ubi de communi.*
- 140 Unde inferitur, quòd testis ad hoc, ut faciat semiplenam probationem, ad effectum de quo agitur, debet esse omni exceptione maior, *Glof. in §. item verborum. in verbo idoneus. instit. de inutil. stipul. las. in l. admonendi, numer. 29, ff. de iurejur. Seraph. d. priv. 33, n. 9, Lauren. decif. Avenion. 105, n. 3.*
- 141 Et ad hoc ut iuramentum huiusmodi denegetur, Parte opponente, sufficit in Teste quilibet minimus defectus, *Mandos. decif. Florent. 12, nu. 12, & seqq. & decif. Lucen. 9, num. 22, & f. debet Testis reddere causam scientie sue ducti, etiam non interrogatus, Maran. de ord. iud. par. 6, act. 6, num. 14.*
- 142 Et multo magis deferendum est huiusmodi iuramentum ei, qui plusquam semiplenè probavit, *Amat. decif. Ferrar. 61, n. 1, Mantie. decif. 124, num. 12.*
- 143 In quo deferendo plurimum intrat arbitrium Iudicis, *Menoch. de arb. iud. lib. 1, c. 160, nu. 12, nu. 18, & nu. 11, Seraph. d. priv. 33, nu. 112, Marches. de commiss. relax. iuram. ad effect. agen. par. 3, §. 1, num. 34, fol. 19, Amat. d. dec. Ferrar. 61, nu. 1.*
- 144 Quarto requiritur, quòd iuramentum fuerit petitum, sufficit tamen quòd petitum fuerit generaliter per clausulam petens, & c. in libello appositam, *Bonferin. Magon. decisio Lucen. 96, sub lit. A, in versi. clausula. petens, & c. ubi alios cumulat.*
- 145 Et si fuit petitum ante conclusam in causa, potest deferri etiam post conclusionem, *Fulgos. conf. 145, col. fin. vers. ex quibus, Seraph. d. priv. 33, nu. 7, & seq. ubi de communi, Maran. de ord. iud. par. 4, dist. 9, n. 29, & par. 6, act. 9, n. 3, & seq. A. fin. in Prax. §. 23, cap. 6, limit. 28, n. 1, Ludovic. dec. Lucen. 42, n. 21.*
- 146 Post conclusum autem in causa peti non potest, nec ad instantiam Partis deferri, *Fulgos. conf. 11, Emphiteota in fin. Seraph. d. priv. 33, nu. 10, Burat. qui ita observare consuetudinem tradit in l. admonendi, nu. 6, ff. de iurejur. Capic. decif. 35, n. 2.*
- 147 Sed ex officio Iudex potest illud deferre etiam post conclusum in causa, *Maran. de ord. iud. par. 4, dist. 9, n. 20, Seraph. d. priv. 33, nu. 10, vers. ultim.*
- 148 Et si in prima instantia fuit omisum, poterit peti in secunda instantia, vel ulteriori, *Capic. d. dec. 35, n. 4, & n. 6.*
- 149 Quintò requiritur, quòd causa sit modici momenti, nam in causis gravibus, & magni momenti, iuramentum suppletorium regulariter non deferretur *Maran. de ord. iud. d. par. 6, act. 9, n. 7, Seraphin. priv. 33, n. 10, vers. in causis, & nu. 11, & seq. Papien. in Prax. d. §. iusjurandi n. 11, Ludov. decif. Lu. en. 42, n. 18, cum aliis cumulat per Ferentill. ad Burat. decif. 266, n. 12.*
- 150 Sed hoc non procedit in causis prophanis civilibus, in quibus quando quis plusquam semiplena probavit, si persona sit honestæ vitæ, iuramentum in supplementum rectè deferretur etiam in causis magni momenti, *Seraph. d. priv. 33, nu. 10, & n. 135, & n. 228, Ludovic. decif. Perus. 100, n. 7, Mantie. decif. 6, n. 8, & nu. 10, & decif. 34, n. 4, decif. 114, n. 12, Put. d. decif. 421, n. 3, & seq. lib. 2, in correct.*
- 151 Et hinc est, quòd cum in Rota cognoscantur causæ graves, & magni momenti, de stylo illius S. Tribunalis non deferretur iuramentum suppletorium, nisi probatum fuerit plusquam semiplenè, *Seraph. dec. 566, n. 1, & n. 3.*
- 152 Aliquando tamen datur iuramentum suppletorium ex conjecturis probabilibus, & urgentibus, ut post *Bald. in l. si fundus in fi. C. de rei vindic. tradit. Seraph. d. priv. 33, n. 9.*
- 153 Quod signanter procedit in materia liquidationis fructuum, quæ est difficilis probationis, adeo quòd sicut probatur ex præsumptionibus & conjecturis, ita concurrentibus aliquibus conjecturis, potest in ea deferri iuramentum in supplementum, *Rot. dec. 767, n. 3, v. fin. p. 3, recent. Burat. decif. 17, n. 8, ubi quòd ita obicit Sacrum Palatium, & decif. 727, n. 7, cum aliis cumulat per Ferent. ibidem sub n. 9, lit. C.*
- 154 Aliquando etiam datur iuramentum ad probandum qualitatè, prout quando substantia crediti est probata, nam tunc quantitas probatur iuramento suppletorio, *Craver. conf. 198, n. 9, Seraph. de priv. iuram. priv. 36, n. 2, Ludov. dec. Lucen. 42, n. 28, Duran. dec. 90, n. 19, quia quantitas sicut qualitas facilius probatur, quàm substantia, Rota dec. 358, n. 13, par. 3, recent. Gregor. dec. 458, n. 10, Rot. decif. 87, n. 13, par. 6, recent. Burat. de is. 183, n. 3.*
- 155 Sunt tamen plures casus, in quibus iuramentum suppletorium deferendum non est, qui paucis, ut infra, perstringi posse videntur.
- 156 Primò igitur non deferretur iuramentum suppletorium ei, qui habet præsumptionem juris contra se, *Bart. in l. inter omnes, §. rectè n. 3, vers. iuramen brevius ff. de furtis, cum aliis cumulat per Osaf. decif. 71, numer. 1, Ludovic. decif. Lucen. 42, num. 33.*
- 157 Secundò non deferretur in pœnalibus, & criminalibus, *Papien. in prax. in form. resp. Rei convent. §. iusjurandi, nu. 2, Maran. de ord. iud. par. 6, prin. act. 9, n. 7, Seraph. d. priv. 33, n. 201, & seqq. Rot. Ianuen. decif. 5, n. 3, Bonferin. ad Magon. decif. Lucen. 57, in verb. iuramento suppletorii sub lit. B. ubi de communi, Ludovic. d. decif. Lucen. 42, n. 17.*
- 158 Sed hoc non procedit in Reo in causa Criminali

nali se defendente, *Alex. conf. 66, n. 1, & seqq. lib. 1, Bonif. ad Magon. dec. Lucen. 57, in d. verbo iuramenti suppletoris sub lit. B.*

161 Tertiò non defertur, quando Lex seu Statutum requirit certum numerum Testium.

Quartò, quando agitur de probando Errore publici Instrumenti, vel illo reprobando.

Quintò, quando verisimiliter possunt haberi plures Testes, prout si agatur de probanda consuetudine, vel aliquo no orio in quibus terminis procedunt etiam tradita per *Ludovic. decif. 42, n. 18, & seq.*

Sextò, quando Actor fuit negligens in faciendo examinari plures Testes, quod habere poterat, & non curavit examinari, nisi unum, imputet enim sibi.

Septimò, quando non est probatum semiplenè per Testem de visu, & sic per veram probationem, sed solum per Famam.

Octavò, quando Testis non est omni exceptione major, ex præallegatis *vers. unde infertur n. 140.*

Nonò, quando Testis deponit inverisimilia.

Decimo, quando agitur contra Judicem stantem in Sindicatu.

Decimo primò, quando agitur de revocatione alterius Juramenti, vel declaranda sententia nulla.

Decimo secundò, quando agitur de probando, quòd quis sit Procurator, aut simili probatione requirente scripturam.

Decimo tertio, quando agitur de probanda ingratitudine.

Decimo quartò, quando recurritur ad Ecclesiam ob defectum Justitiæ secularis.

Decimo quintò, quando Fideiussor reperit à Principali solutum.

Decimo sextò, quando agitur de probatione doli.

Decimo septimò, quando agitur de causa gravi, prout Filiationis, Status, Spuriæ, & huiusmodi.

Decimo octavò, quando agitur de causa Matrimoniali, vel Monachatus, vel Usurarum.

Decimo nonò, quando agitur de causa omnium, vel majoris partis bonorum.

Sed hoc non procedit, quando fuit plusquam semiplenè probatum, ex allegatis supra in quinto requisito, *vers. sed hoc non procedit, n. 171.*

XX. quando agitur de causa Beneficiali, scilicet si tantum de fructibus Beneficii.

XXI. quando agitur de conditione adjecta per Judicem verificanda, prout condemnatio te si non probaveris.

XXII. quando agitur de probanda præscriptione triginta annorum.

XXIII. quando agitur de probando interesse singulari ob majorem affectionem, quam quis habet in re ultra alios, prout in Filio.

XXIV. quando examinantur Testes ad perpetuam rei memoriam.

XXV. quando examinantur Testes, qui possunt repelli ex causis, de quibus in l. 3. ff. de Test.

XXVI. quando Lex, vel Statutum requirit legitimam probationem.

XXVII. quando agitur de probanda exceptione Excommunicationis proposita in vim dilatoariæ.

XXVIII. quando agitur de probando dominio, juxta *dec. Coccin. 69, n. 1, & seq.*

XXIX. quando agitur per viam Denuntiationis Evangelicæ, juxta *rex. in c. novis. de Jud.*

XXX. quando non fuit petitum ante conclusionem in causa ex allegatis supra, *vers. post conclusum, n. 147.*

XXXI. quando Testis non respondit Interrogatoriis sibi factis, aut alium pariter defectu.

XXXII. quando Petens Juramentum sibi deferri, laceravit Instrumentum per iracundiam.

XXXIII. In ultimis voluntatibus.

XXXIV. quando causa est decidenda de rigore Juris.

XXXV. quando non fuit adhibita causæ cognitio.

XXXVI. quando quis fuit pro restatus contra personam ejus, quem examinari curavit, quia videtur eum reprobasse.

XXXVII. quando agitur contra Tertium ex delicto alterius, prout quando Villa tenetur pro Delinquente, tunc enim damnum debet plenè probari.

XXXVIII. quando Testis non reddit rationem sui dicti, quod tamen non caret dubitatione.

XXXIX. quando Testis, vel Principalis jurare volens esset persona ignota.

XXXX. quando jurare volens non esset de negotio benè informatus, nam hujusmodi juramentum solummodo defertur scienti veritatem.

Hos casus larè tradit, ac discutit *Seraph. de privil. juram. d. privil. 33, d. n. 14, per tot.* Et licet *Card. Tusc. lit. l. conclus. 140.* ponat casus quadraginta quinque cum pluribus declarationibus, *Socin. verò reg. 204.* octuaginta congerat casus, quia tamen Doctores videntur aliquos superflue reiterasse, ad superius deductos illos restringit *Seraph. d. privil. 33, ut ipse asserit ibidem sub num. 4.*

162 Quamvis in causis à ducentis ducatis infra A. C. habeat facultatem procedendi manu regia, processus tamen, ut Praxis declaravit, in his causis est ferè ordinarius, & datur appellatio ad

163 utrumque effectum. † Quòd verò ad causas pro, & inter Notarios A. C. & eorum Familias, occasione negotiorum officii, & inter, & contra Mercatores, in quibus pari modo A. C. manu regia vigore ejus facultatum procedere potest, fit Processus executivus sine Monitorio, & non admittitur in eis appellatio suspensiva, juxta superius tradita, *part. prima, capitulo primo, vers. 6, executivum. 65.*

164 Quinimò, licet causæ Mercedum sint de Jure summarie, ut dictum est supra, hac eadem *par. 2, c. 1 sub lit. H. vers. 28, quando & pro Mercede* competat etiam via executiva, ut dictum est supra, *parte 1. cap. 1, sub lit. B. vers. 10, pro Mercede*, & quoad appellationem soleat distingui, quod aut Petens Mercedem habet unde, se aliunde alere possit, & tunc

R r cum

cum Merces non possit esse loco alimentorum 169
detur appellatio ad utrumque effectum, *Seace. de appell. qu. 17. limit. 8. n. 8. Gratian. discept. 257. n. 44. & seqq. & decis. March. 53. n. 9. Rot. dec. 764. nu. 3. par. 1. divers. & in Anconitana Mercedis, 20 Decembris 1602. coram bo. memor. Card. Sacro impressi. apud Marches. de commiss. appell. in caus. Merced. par. 1. fol. 1199. Aut Perens Mercedem est pauper non in genere, sed in specie, & non habet unde se aliat, & non datur appellatio suspensiva, quia tunc Merces succedit loco alimentorum, *Marches. de Commiss. appell. in caus. Merced. par. 1. fol. 1199. & nu. 62. fol. 1195. Rot. dec. 764. in princ. & per tot. par. 1. divers. & in d. Anconitana Mercedis, apud Marches. d. fol. 1199. il primo.**

165 Nihilominus in Tribunali A. C. in causis Mercedum proceditur via Monitorii, & fit processus, prout in aliis causis pecuniariis, & ob id datur etiam appellatio suspensiva, & ita Praxis in dies observat, hoc enim casu, agendo via ordinaria Monitorii, censetur via executiva renunciatum, juxta tradita per *Burat. dec. 208. n. 1. & seqq.*

166 Quo vero ad causam Alimentorum est distinguendum, Nam aut agitur de alimentis praeteritis, quae petuntur jure actionis, & tunc requiritur Monitorium, & fit processus, prout in aliis casibus pecuniariis appellabilibus, ac proinde datur appellatio etiam suspensiva, *Spec. de appell. lib. 2. §. in quibus, n. 11. Surd. de Alim. tit. 8. privil. 60. num. 15. & seqq. Salust. Tiber. in Prax. lib. 4. fol. 489. vers. & licet. Marches. de Commiss. appell. in caus. alim. par. 1. §. 1. numer. 176. & seqq. fol. 1166. & seqq. Rot. dec. 764. num. 4. par. 1. divers. cum aliis cumulatis per *Burat. dec. 208. num. 5.**

167 Aut agitur de Alimentis futuris, & tunc proceditur via executiva, abique Monitorio, juxta superius tradita *par. 1. c. 1. sub lit. B. vers. pro Alimentis futuris*, & non datur in hoc casu appellatio suspensiva, *Specul. de appell. d. lib. 2. §. in quibus, vers. sed numquid, numer. 11. Marches. de Commiss. in caus. Alim. par. 1. §. 1. num. 16. fol. 1152. & num. 166. & seqq. fol. 1166. Surd. de Alim. tit. 8. privil. 60. num. 5. & seqq. & num. 17. & seqq. Sal. Tib. in Prax. lib. 4. fol. 489. vers. & licet. Pontan. de Aliment. c. 19. n. 3. Rot. dec. 764. nu. 1. & seqq. p. 1. divers. *Burat. d. dec. 208. n. 6. & seqq. optimè Rot. in Anconitana Alimentorum de Aquilanis, 4. Decembris 1585. coram bo. me. Orano, apud Marches. de Commiss. par. 1. fol. 1171.**

Quod sine difficultate procedit, quando constat de paupertate Alimentarii, qui non habet unde aliunde vivat, aliàs secus, *70. And. ad Specul. de appell. §. in quibus, sub lit. Q. Marches. de commiss. app. in caus. alim. par. 1. §. 1. num. 12. fol. 1152. Afflict. dec. 152. n. 3. Rot. d. dec. 764. nu. 1. & seqq. par. 1. divers. *Burat. d. dec. 208. num. 6. & seqq.**

168 Et ratio est, ne interim donec disceptatur, Creditor alimentarius fame pereat, cum Venter dilationem non patiat, *Marches. de Commiss. appell. in caus. alim. par. 1. §. 1. numer. 167. & seqq. fol. 1166. Surd. de Alimen. tit. 8. privil. 60. numer. 11.*

Ac proinde inferitur, quod quando Alimentarius est pauper, & non habet unde aliunde se aliat, non est distinguendum, an alimenta petantur jure actionis, vel Officio Judicis, nam utroque casu appellatio suspensiva denegatur, quia militat eadem ratio in utroque, ne scilicet Creditor fame pereat, *Marches. de Commiss. appell. in caus. alim. p. 1. §. 1. nu. 170. & seqq. fol. 1166. Surd. de Alim. d. privil. 60. numer. 22. vers. hoc tamen.*

170 Quod etenim dicitur de officio Judicis, ideo dicitur, quia alimenta Pauperis regulariter petuntur officio Judicis, sed quando datur casus, quod Pauper fuerint relicta alimenta, licet petantur tunc jure actionis, non tamen datur appellatio suspensiva, cum privilegium non consistat in actione, vel officio Judicis, sed in paupertate, ut bene explicat *Surd. de Alim. d. privil. 60. n. 22.*

171 Alimenta vero futura ea dicuntur, quae post litem motam, seu contestatam decursa sunt, *Surd. de Alimen. d. privil. 60. n. 16. Marches. de commiss. appell. in caus. alim. par. 1. §. 1. num. 11. fol. 1152. Pontan. de Alim. c. 19. num. 3. Verall. dec. 24. par. 1. Rot. dec. 764. n. 5. par. 1. divers. ubi quod ita scriptum fuit in Rota decisum.*

172 Sed conclusio, quod quando agitur de Alimentis futuris, non datur appellatio suspensiva, Primò non procedit, quando Judex debitaum modum excessisset, quia tunc ab excessu, sicut à modicitate, datur appellatio, *Specul. de appell. lib. 2. §. in quibus, num. 11. vers. nisi diceretur Judex, Marches. de Commiss. appell. in caus. alim. par. 1. §. 1. n. 202. fol. 1169.*

173 Secundò non procedit, quando causa esset effecta semel appellabilis, *Pontan. de Alimen. c. 19. n. 6. & seqq.*

174 Tercio non procedit, quando fuit actum via ordinaria, quia tunc videtur renunciatum viae executivae, etiam si illa aliàs competisset, *Burat. dec. 208. n. 1. & seqq. ubi alias decisiones cumulat.*

175 Verum si causa sit executiva, & Monitorium per comparitionem Partis resolutum in simplicem citationem, juxta superius tradita hac eadem *par. 2. c. 3. sub lit. A.* non ideo causa desinit esse executiva, *Gregor. dec. 307. nu. 18. Ferentill. ad Burat. d. dec. 208. nu. 11. nisi postea illo reintegrato, vel servatis terminis substantiabilibus pronunciatum fuerit per Cedula, prout in causis ordinariis, in quibus terminis procedit d. dec. *Burat. 308. n. 1. & seqq.**

SUMMARIUM CAP. V.

- 1 Post causas summarias vigore facultatum A. C. existentes, superest videre de causis summaris de sui natura.
- 2 Judicia possessoria inter causas summarias non infimum locum tenent.
- 3 Possessorium aliud adipiscenda, aliud retinenda, aliud recuperanda.
- 4 Constituens se nomine alterius possidere, transfert in eum